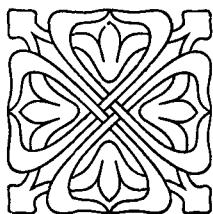

BESCHRIJVINGSBRIEF

voor het achttiende Congres der Soc.-Dem.
Arbeiderspartij in Nederland, te houden op
Zondag 7, Maandag 8 en Dinsdag 9 April 1912.
te Leiden, in de Geheerzaal.

HET CONGRES WORDT GEOPEND ZONDAG 7 APRIL, DES VOORMIDDAGS TE TIEN UUR.

BESCHRIJVINGSBRIEF.

- I. Openingsrede door den Voorzitter.
- II. Jaarverslag van den partij-secretaris.
- III. Financiële verslagen; a. van de Partijkas met vaststelling van de begrooting; b. van den Brochurenhandel.
- IV. Verslag van de Kamerfractie.
- V. Benoeming der Redactie van „Het Volk” en „Het Weekblad”.
- VI. De Kiesrechtbetooging in 1912.
- VII. Benoeming van de Commissie van Geschillen tusschen redactie van „Het Volk” en inzenders-partijgenooten. Het zestel, door het P. B. op te maken, zal binnenkort gepubliceerd worden.
- VIII. Aanwijzing van de plaats, waar het volgende congres zal plaats hebben.
- IX. Behandeling der ingediende moties en voorstellen met de daarop ingediende amendementen.

* * *

Ingediend zijn de volgende voorstellen, moties en punten van bespreking:

A. **MOTIE VAN ORDE.**

1. Afdeeling **Drachten.**

De dagorde voor het a.s. congres worde zoodanig geregeld, dat ook de zoogenaamde kleine punten van den beschrijvingsbrief in behandeling genomen kunnen worden.

Mocht eventueel hiervoor toch tijd te kort schieten, dan machtige het congres het P.B. in overweging te nemen, welke punten — zonder bespreking op het congres — ten uitvoer kunnen worden gebracht.

A m e n d e m e n t.

1. De afd. **Tijnje** stelt voor de tweede alinea van deze motie te schrappen.

B. **PARTIJ-PROGRAM.**

2. **Partijbestuur.**

Het P. B. stelt voor over te gaan tot herziening van het program en stelt daartoe voor het Ontwerp-program, ingediend door de Commissie voor de Programherziening. Dit ontwerp luidt:

De ontwikkeling der maatschappij heeft geleid tot de kapitalistische voortbrengingswijze, waarin de massa der voortbrengers is gescheiden van de voortbrengingsmiddelen. Deze zijn voor hunne bezitters het middel om winst te maken uit den arbeid der arbeiders, die ter voorziening in hun levensonderhoud verplicht zijn, hunne arbeidskracht te verkoopen. Twee klassen, het proletariaat en de kapitalistische

klasse, staan aldus in duurzame belangentegenselling tegenover elkaar.

Dit stelsel, waarin de concurrentie dwingt tot voortdurende verbetering der techniek ter besparing van arbeidsloon, leidt tot opeenhoping van rijkdom bij de kapitalistische klasse, tegenover armoede, onzekerheid van bestaan en afhankelijkheid, onmatig langen en zwaren, vaak ongezonden arbeid van mannen en vrouwen; kinderarbeid; vernietiging van het gezinsleven en teruggang van het lichamelijk weerstandsvermogen bij het proletariaat; tot voortwoekerend pauperisme en prostitutie, alcoholisme en misdaad. Het gevolg is, dat de arbeidersklasse, waar de kapitalistische winsthonger niet door haar tegenstand wordt gebreedeld, ten prooi is aan toenemende ontaarding en ellende, alleen beperkt door de natuurlijke grenzen van menschelijke ontbering en door de eischen van het kapitalistisch belang zelf. De wanverhouding tusschen de toenemende productiviteit van den arbeid en de geringe koopkracht der massa, en het gemis aan maatschappelijke regeling der voortbrenging veroorzaken telkens weer crisissen in het bedrijfsleven, die voor de arbeiders gepaard gaan met afwisselende overspanning hunner krachten en werkloosheid.

Deze aan het wezen der kapitalistische waren-productie verbonden strekkingen echter, wekken verzet bij het proletariaat, dat zich organiseert, zoowel in vakverenigingen als op politiek gebied en daarbij meer en meer tot het besef komt van zijne taak, om het kapitalisme zelf te bestrijden en de leiding der maatschappij van de kapitalistische klasse over te nemen. Bij haar strijd om politieke rechten en sociale hervormingen toch, stuit de arbeidersklasse, zoolang zij de maatschappij niet beheerscht, op de overmacht en den onwil der heerschende klasse, die niet dan noodgedwongen, onder den invloed der wassende macht van het proletariaat, aan zijne eischen tegemoet komt en daarbij niet verder gaat, dan de handhaving harer heerschappij en het wezen van het kapitalistische stelsel het gedoogen.

Intusschen schept de kapitalistische ontwikkeling zelve de economische voorwaarden voor een nieuw stelsel van voortbrenging, niet berustend op uitbuiting eener klasse door een andere, maar op maatschappelijk bezit en beheer der voortbrengingsmiddelen, waarvan het doel niet is het maken van winst voor enkelen, doch voorziening in de behoeften van allen.

De concurrentie in verband met den voortgang der techniek, dwingt steeds meer tot voortbrenging in het groot en maakt aldus de kleinere ondernemers afhankelijk van het grootbedrijf of tot proletariërs.

Hoewel dit proces van bedrijfsconcentratie zich in de landbouwbedrijven tot heden niet op dezelfde wijze vertoont als in die van handel, verkeer en nijverheid, ziet men ook daarin de macht van het kapitaal toenemen, zoowel door de uitbreiding van het pachtstelsel als door den wassenden invloed van industriële ondernemingen op den landbouw en de beweging naar monopoliseering der markt door 't grootkapitaal. Waar verder het agrarisch kleinbedrijf zich naast het grooter bedrijf handhaaft of uitbreidt, gaat dit gepaard met zoodanige ontbering en overarbeid van hen, die daarin hun bestaan vinden, als met den algemeenen drang naar een hooger levensstandaard in de arbeidersklasse op den duur onverenigbaar zijn.

Bovendien wordt door de ontwikkeling van het fabriekswezen een steeds grooter deel van het eigenlijk agrarisch bedrijf naar het gebied der industrie overgebracht.

Bij verdere ontwikkeling van het grootbedrijf brengt de concurrentie de winst in gevaar, hetwelk leidt tot toenemende uitbreiding van het kapitalistische monopolie en beperking van het gebied der concurrentie. Meer en meer komen voortbrenging en verkeer onder de heerschappij van het bankkapitaal en wordt de winstheffing onafhankelijk van elke functie in voortbrenging en ruil. De kapitalist verliest daarmede de betekenis van bedrijfsleider en wordt slechts een parasiet op de volkswelvaart. Het bedrijf wordt ingericht op een voet, dat het voor overneming door de maatschappij gereed is. Hiermede is de grondslag gelegd, waarop het stelsel der socialistische voortbrenging kan worden gevestigd en van waar uit het over de voortbrenging in haar geheel kan worden uitgebreid.

Intusschen worden verschillende bedrijven uit particulier in publiek beheer overgebracht, terwijl ook door de coöperatie het terrein van het particulier bedrijf wordt beperkt.

Met deze toenemende mogelijkheid van het socialisme gaan gepaard een wassende aandrang en macht om het te verwezenlijken.

De ontzaggelijke vermeerdering van den rijkdom en de weelde der kapitalisten doen ook de arbeiders hogere levenseischen stellen, terwijl de opdrijving der woninghuren als gevolg van de opeenhooping der bevolking in de groote steden en de prijsbeweging de strekking hebben, hun levensstandaard te drukken. Door en in den klassenstrijd, mede als gevolg der verhooging van den levensstandaard, dien een deel van het proletariaat zich weet te veroveren, stijgen zijn behoeften tot een peil, waarop hunne bevrediging in het kapitalistische stelsel niet is te bereiken. De tegenstellingen binnen de kapitalistische klasse treden op den achtergrond, naarmate de aandrang der arbeiders naar nieuwe rechten en hervormingen gevaarlijker wordt voor hare heerschappij en het kapitalistische stelsel zelf. Dit uit zich, zoowel in de vorming van patroonsbonden tegenover de vakorganisatie der arbeiders, als op politiek gebied. De kapitaal-magnaten aan het hoofd der reusachtige centralisaties van kapitaal, die door hunne beschikking over grondstoffen, vervoerwezen en bedrijfsmiddelen de geheele maatschappij aan zich schatplichtig maken, weten bestuur en wetgeving aan hunne belangen dienstbaar te maken en drijven de regeeringen den weg op van imperialisme en koloniale politiek met de daaraan verbonden voortgaande verzwaren van militaire lasten en toenemende spanning in de internationale verhoudingen.

Tegelijkertijd groeit ook de macht der arbeiders tegen het kapitalisme. Met de bedrijfsconcentratie gaat gepaard een toenemende vermeerdering in getalsterkte, zoowel bij het proletariaat als bij die groepen, wier belang, zooal niet direct tegengesteld aan het kapitalisme, toch niet betrokken is bij de handhaving daarvan. Dit geldt ook voor den zogenaamden „nieuwen middenstand”, technici en beambten van het grootbedrijf, die wat onzekerheid van bestaan en afhankelijkheid van den kapitalist betreft, met de arbeiders gelijk staan. Het proletariaat verkrijgt in en door den klassenstrijd een ervaring, een wetenschappelijke en politieke ontwikkeling, een stoffelijke en zedelijke verheffing en een uitbreiding en versterking zijner

organisatie, die het niet alleen in staat stellen, den tegenstand der heerschende klasse te breken, doch het ook rijp maken voor zijne taak, om hare plaats in te nemen. Het is bij dit streven onoverwinnelijk, omdat het daarbij zijne historische taak vervult, de gansche maatschappij te verlossen van een stelsel, dat economisch verouderd en zedelijk veroordeeld is.

Het proletariaat kan den tegenstand der kapitalistische klasse tegen de overbrenging der bedrijfsmiddelen van particulier in maatschappelijk bezit slechts breken door de verovering der politieke macht. Voor dit doel hebben zich over de geheele wereld de arbeiders, die tot bewustzijn van hunne taak in den klassenstrijd zijn gekomen, georganiseerd.

De S.D.A.P. in Nederland stelt zich ten doel, ook het Nederlandsche proletariaat te doen deelnemen aan dien internationalen strijd der arbeidersklasse. Zij streeft naar eenheid van den proletarischen klassenstrijd en ondersteunt zooveel mogelijk elke economische of politieke beweging der arbeiders ter verkrijging van betere levensvoorwaarden zoodanig, dat daardoor hun klassebewustzijn en hunne macht tegenover de bezittende klasse worden versterkt en de economische ontwikkeling wordt bespoedigd.

Van de afdeling **Laren-Blaricum** :

Het begin van de 2de alinea als volgt te lezen :

„Dit stelsel, waarin tot vergrooting of behoud van winst de techniek voortdurend wordt verbeterd, zoodat, vooral in verband met de geringe koopkracht der massa, het geheele aanbod van arbeidskracht in den regel voor de ondernemers niet noodig is bij de productie, leidt tot opeenhooping van rijkdom bij de kapitalistische klasse, tegenover afhankelijkheid, armoede, onzekerheid van bestaan enz.”

Het einde van de 2de alinea als volgt te lezen (na de woorden : „van het kapitalistische belang zelf”) :

„De productie om winst leidt telkens weer tot tijdperken van hoogconjunctuur en daarna — in verband met het gemis aan maatschappelijke regeling der voortbrenging en de wanverhouding tusschen de toenemende productiviteit van den arbeid en de geringe koopkracht der massa — tot crisissen in het bedrijfsleven, wat voor de arbeiders neerkomt op afwisseling van krachtoverspanning en buitengewone werkloosheid.”

Toelichting. Het eerste amendement bedoelt slechts een verduidelijking van het ontwerp-program, dat hier het feit van de werkloosheid constateert in verband met de afhankelijkheid en de armoede van het proletariaat.

Het tweede amendement voorkomt de fout van het ontwerp-program, waarin, in verband met de crisissen, nog eens zonder meer op de werkloosheid gewezen wordt. Dit werkt verwarrend. De crisissen hebben in hoofdzaak slechts beteekenis voor de schommelingen in de werkloosheid. Dat geeft 't amendement duidelijk aan.

Bovendien heeft het ontwerp-program hier de fout, dat er in verband met de afwisseling van krachtoverspanning en buitengewone werkloosheid alleen gewag wordt gemaakt van de crisissen en niet van de tijdperken van hoogconjunctuur.

In de 3de alinea in plaats van „het kapitalisme zelf” te lezen: „Het kapitalisme in zijn grondslagen”.

Toelichting. De uitdrukking „het kapitalisme zelf te bestrijden” is dubbelzinnig en kan ook opgevat worden in dezen zin, dat het proletariaat zelf moet strijden. Dit bedoelt het ontwerp hier niet.

Aan de 4de alinea toe te voegen:

„en waardoor aan het proletariaat en aan alle andere onder economischen druk levende bevolkingsgroepen een verhooging van levensstandaard verzekerd wordt, die het kapitalisme zelfs bij uiterste machtsontplooiing van het proletariaat nooit geven kan.”

Toelichting. Deze toevoeging bedoelt in verband met de zinsnede van het ontwerp-program, inzake „den nieuwen middenstand” er de aandacht op te vestigen dat ook bevolkingsgroepen buiten het proletariaat (zooals bijv. de kleine boerenstand) belang hebben bij het socialisme. Verder bedoelt die toevoeging te constateeren, dat ook wanneer het proletariaat de maatschappelijke macht veroverd heeft en het kapitalisme dan meer dan ooit „getemperd” zal kunnen worden, er nog geen sprake van zal zijn dat het proletariaat zich bij deze productiewijze zal neerleggen.

De 6de alinea na „nijverheid” als volgt te lezen:

„neemt toch de maatschappelijke beteekenis van het kleinere bedrijf in de kapitalistische maatschappij als geheel genomen snel af. Volgens ziet men ook in de landbouwbedrijven de macht enz.”

Toelichting. De duidelijke constatering van dit feit in het program is tegenover de burgerlijke theoretici gewenscht.

De 6de alinea te lezen als volgt:

„gaat dit gepaard met een op den duur onhoudbare ontbering van hen enz.” en de woorden: „zoodanige” en „als met den algemeenen drang naar een hooger levensstandaard in de arbeidersklasse op den duur onverenigbaar zijn” te laten vervallen.

In de 10de alinea:

In plaats van: „dien een deel van het proletariaat zich weet te veroveren” te lezen: „die een deel van het proletariaat somtijds weet te veroveren.”

Toelichting. De beide amendementen bedoelen uit het program elke gedachte aan de zekerheid van een vóórtdurende stijging van den proletarischen levensstandaard in de naaste toekomst van het kapitalisme te bannen. De ervaring van den laatsten tijd wetigt een dergelijk optimisme naar de meening der voorstellers evenmin, als de algemeene theoretische analyse van het kapitalisme, wat natuurlijk de noodzakelijkheid van vakvereenigings- en politieke actie ten gunste van dadelijke proletarische lotsverbetering geenszins uitsluit; immers deze actie is eventueel ook noodig tot afweer van verlaging van den proletarischen levensstandaard.

Het eerste amendement bedoelt nog rekening te houden met het feit, dat de onhoudbaarheid van den lagen levensstandaard van den kleinen boer niet alleen samenhangt met de actie van het proletariaat, maar ook met de ontarding van de bevolking, waartegen ook

de heerschende klasse uit welbegrepen eigenbelang dient te waken.

Het tweede amendement bedoelt nog rekening te houden met het feit, dat de actie van het georganiseerde deel van het proletariaat direct of indirect ook aan andere bevolkingsgroepen ten goede komt.

In de 11de alinea, na den eersten zin: „Tege-lijkertijd groeit ook de macht der arbeiders tegen het kapitalisme” te lezen:

„Met de bedrijfsconcentratie gaat gepaard een toenemend numeriek overwicht van het proletariaat. Hiertoe behoort krachtens economische positie ook de zoogenaamde nieuwe middenstand (technische en administratieve beambten van het grootbedrijf e.d.). Het proletariaat verkrijgt enz.”

Toelichting. Het is niet voldoende dat er in het program gewezen wordt op de toename van het proletariaat, er moet duidelijk in geconstateerd worden, wat de hoofdzaak is voor het resultaat van den klassenstrijd, dat de proletarische klasse een toenemend numeriek **overwicht** verkrijgt.

Het amendement bedoelt verder te constateren, dat de zoogenaamde nieuwe middenstand tot het proletariaat behoort, zooals het aan het begin van het ontwerp-program is gedefinieerd.

In de 11de alinea de woorden „stoffelijke en” weg te laten.

Toelichting. Zie hiervoor het eerste deel van de toelichting bij de amendementen op de alinea's 6 en 10.

De 13de alinea als volgt te lezen:

„De internationale sociaal-democratie is de proletarische organisatie die den klassenstrijd op politiek terrein voert. Zij bevordert de aan haar inzichten beantwoordende vakverenigings- en coöperatieve actie van het proletariaat. Zij streeft naar eenheid van den proletarischen klassenstrijd en naar het voeren van den strijd om dadelijke lotsverbetering op zoodanige wijze, dat hierdoor het klassebewustzijn van het proletariaat en zijn macht tegenover de bezittende klasse wordt versterkt en de economische ontwikkeling naar het socialisme wordt bespoedigd.

Toelichting. Het amendement bedoelt de volgende tekortkoming aan het ontwerp-program te verbeteren:

de sociaal-democratie steunt politieke acties van het proletariaat niet, maar voert die zelf.

Bovendien verduidelijkt het amendement het ontwerp-program door toevoeging van de woorden: „naar het socialisme”.

Van de afdeeling **Amsterdam III**:

a. Alinea II, 1e zin.

Vóór de woorden: „onmatig langen..... arbeid” in te lassen: „steeds geestelooser wordende”.

b. Alinea II, 2e zin.

Uit de woorden:

„alleen beperkt door de natuurlijke grenzen van menschenlijke ontberingen door de eischen van het kapitalistisch belang zelf” het gespatieerde te schrappen.

c. Alinea II, 3e zin, vanaf
„veroorzaken telkens weer crisissen” enz.
te veranderen in:
„gaan voor de arbeiders gepaard met afwisselende overspanning hunner krachten en werkloosheid en veroorzaken telkens weer crisissen in het bedrijfsleven, die alle vormen van ellende voor hen doen verscherpen”.

d. Alinea X („De ontzaglijke vermeerdering” enz.) laatste zin (De kapitaalmagnaten”).

De woorden „weten bestuur en wetgeving” te vervangen door:
„weten de staatsmacht, op zich zelve reeds het hoofdmiddel der bezittende klassen tot versterking en handhaving van het bestaande economische stelsel”.

e. Alinea XI („Tegelijkertijd groeit ook” enz.), 4e zin. Deze aldus te lezen:
„Het proletariaat verkrijgt in en door den klassenstrijd een uitbreiding en versterking zijner organisatie, die het in staat stellen den tegenstand der heerschende klasse te breken.”

f. Alinea XI, slot.
„Zedelijk veroordeeld is” te vervangen door
„d a a r o m zedelijk veroordeeld is”.

Van de afdeling **Amsterdam V**:

Alinea 2 te lezen als volgt:
„Dit stelsel, waarin de concurrentie dwingt tot een loonbesparende verbetering der techniek, die gepaard gaat met het toenemen eener massafabricage, waarbij de arbeid, tot deelbewerkingen of bewaking van automaten herleid, van inhoud wordt beroofd en door stukwerkstelsels tot de hoogste inspanning wordt opgejaagd, leidt enz.”

Van de afdeling **Amsterdam VI**:

2e Alinea, zin 17, te lezen als volgt:
„De wanverhouding tusschen de toenemende productiviteit van den arbeid en de in vergelijking daarmee geringe koopkracht der massa, en het gemis aan maatschappelijke regeling der voortbrenging, veroorzaken regelmatig terugkeerende, elkaar opvolgende crisissen, waarin zich alle vormen van ellende verscherpen. Zoo beteekent het bedrijfsleven voor de arbeiders afwisselend overspanning hunner krachten n a a s t werkloosheid —”

Alinea 5 te lezen:
„De concurrentie in verband met de voortgang der techniek, dringt steeds meer tot voortbrenging in het groot en massafabricatie, waarbij de arbeid, tot deelbewerking of bewaking van automaten herleid, van inhoud beroofd wordt; het snelle arbeidstempo en de stukwerkstelsels, verhoogen den weerzin der arbeiders in hun afmattend werk. Daarnaast wordt onder de uitbreiding der arbeidssplitsing en de ontwikkeling der machinerie de productiviteit van den arbeid nog dagelijks opgevoerd, tegelijk met de mogelijkheid om in de ruimste behoeften te voorzien”.

7e Alinea, zin 11, te lezen:
Parasiet op de maatschappelijke welvaart (inplaats v o l k s welvaart).

10e Alinea, zin 12, te lezen:

De tegenstelling..... stelsel zelf, en tegelijkertijd en daardoor worden de tegenstellingen tusschen proletariaat en bezittende klasse verscherpt.....

11e Alinea, zin 14, te lezen:

„politieke ontwikkeling een zedelijke verheffing” (dus stoffelijke schrappen).

In de 12e alinea:

het woord „slecht” vervangen door „voornamelijk”.

Van de afdeeling **Amsterdam IX:**

Alinea 2. Den eersten zin als volgt te lezen:

Dit stelsel, waarin de winzucht en de concurrentie dwingen tot..... enz.

„de winzucht” worde dus toegevoegd.

Alinea 3.

In den tweeden zin worde geschrapt:

„zoolang zij de maatschappij niet beheerscht”.

Alinea 6.

De zin:

„gaat dit gepaard”..... enz. tot „op den duur onvereinigbaar zijn” worde gelezen als volgt:

„gaat dit gepaard met zooveel ontbering en overarbeid van hen, die daarin hun bestaan vinden, dat het met den algemeenen drang naar een hooger levensstandaard in de arbeidersklasse, op de duur onvereinigbaar is”.

Alinea 10. In plaats van:

„Van de opeenhooping der bevolking in de groote steden”,

te lezen:

„van grond- en woningwoeker”.

Van de afdeeling **Aardenburg:**

2de alinea in te voegen de gespatieerde woorden:

„Dit stelsel... leidt tot... armoede, onzekerheid van bestaan en afhankelijkheid, onmatig langen en zwaren, vaak ongezonden, in vele gevallen algeestdoodender en alafmattender arbeid van mannen en vrouwen.....”

Toelichting: De afdeeling meent dat in vele industriën en bedrijven juist de eentonigheid en de intensiteit van den arbeid al meer mee behooren tot de scherpste geesels der arbeidersklasse.

4de alinea, in te voegen de gespatieerde woorden:

„...een nieuw stelsel van voortbrenging..... waarvan het doel niet is het maken van winst voor enkelen, door voorziening in de behoeften van allen, wat door de steeds verhoogde productiviteit van den arbeid in al ruimer zin wordt mogelijk gemaakt.”

Toelichting: De afdeeling meent dat hier, zij het met een enkel woord, even moet worden geconstateerd, dat de „voorziening in de behoeften van allen” waarvan het ontwerp-program spreekt, niet meer een utopie is, maar in al ruimer zin mogelijk wordt.

6de alinea, in te voegen de gespatieerde woorden:

„...in de landbouwbedrijven ...ziet men... de macht van het kapitaal toenemen, zoowel door de uitbreiding van het pachtstelsel en de ver-

meerdering van hypotheeken, als door den wassenden invloed van industriële ondernemingen.....”

Toelichting: In landbouwstreken wordt veelvuldig opgemerkt, dat het kapitaal tegenwoordig niet zoozeer eigendom zoekt, als wel hypotheeken op land en gebouwen. Het is solieder belegd, brengt geen risico en geen onkosten met zich, en waarborgt tegen verlies. De som der hypotheeken neemt reusachtig toe, en maakt den landbouwer-eigenaar tot erger slaaf dan den pachter.

Van de afdeeling **Watergraafsmeer:**

1e. Achter: Dit stelsel, waarin de concurrentie.....

te lezen: (i n h e t b i j z o n d e r). Zie alinea II (2).

2e. In alinea 8 (VIII). Intusschen enz. vóór coöperatie te lezen: v e r b r u i k s c o ö p e r a t i e.

Van de afdeeling **Amsterdam IV:**

Alinea X, regel 12 te lezen als volgt: „De tegenstellingen binnen de kapitalistische klasse treden op den achtergrond, naarmate de aandrang der arbeiders naar nieuwe rechten en hervormingen gevaarlijker wordt voor hare heerschappij en het kapitalistische stelsel zelf, en tegelijkertijd daarmee wordt de tegenstelling tusschen proletarische en bezittende klasse verscherpt.”

C. **REDACTIE „VOLK”.**

3. Afdeeling **Laren-Blaricum.**

Het congres bringe verbetering in de leiding van het hoofdorgaan; hetzij door aan Troelstra met behulp van vaste medewerkers en zoo noodig van een nieuw redactie-lid, alleen te kiezen uit de eerste krachten der Partij, het hoofdredacteurschap op te dragen; hetzij door Troelstra en zoo noodig een dergelijke journalistieke kracht als gewoon lid van de redactie te benoemen en hieraan vaste medewerkers, te kiezen uit de eerste krachten der Partij, toe te voegen.

Het congres zorge er voor, dat ook de Partij-minderheid in de redactie of onder de medewerkers van het hoofdorgaan wordt vertegenwoordigd, en besluite, dat voortaan alle belangrijke artikelen van het hoofdorgaan moeten worden geteekend.

A m e n d e m e n t.

3. De afd. **Amsterdam VI** stelt voor de tweede alinea te lezen: het congres besluite, dat voortaan alle hoofdartikelen in „Het Volk” worden geteekend.

3. De afd. **Hilversum** stelt voor deze alinea te laten vervallen.

4. Afd. **Amsterdam II.**

Het congres spreke de wenschelijkheid uit, dat de rubriek „Buitenland” met meer zorg zal worden geredigeerd en meer feitenkennis zal geven dan den laatsten tijd het geval was.

5. Afd. **Amsterdam II.**

Het congres spreke den wensch uit, dat in de verslagen of correspondenties der afdeelingen geen wijzigingen worden aangebracht dan van strikt taalkundigen aard of om technisch zeer gebiedende redenen anders, dan in overleg met den correspondent.

6. Afd. **Amsterdam II.**

Stukken, welke de redactie niet wensch te plaatsen, blijven gedurende een week, nadat den inzender zulks met opgaaf van redenen bericht is, tot diens beschikking. Zij worden hem gedurende dien tijd op verlangen teruggezonden of ter hand gesteld aan de commissie voor geschillen.

D. **EXPLOITATIE-„VOLK”.**

7. Afd. **Utrecht.**

Het congres spreekt de noodzakelijkheid uit van de regeling der rechtspositie van de agenten en bezorgers van „Het Volk” buiten Amsterdam.

Toelichting: Sinds de oprichting van „Het Volk” staan directie en Commissie van Beheer op het standpunt, dat de bezorgers van ons dagblad niet behooren tot het personeel van „Het Volk”, maar in dienst zijn van den agent.

Dientengevolge vallen zij buiten de rechten en voordeelen, welke in Amsterdam door de bezorgers worden genoten.

8. Afd. **Zwijndrecht.**

Het dagblad „Het Volk” worde met een grootere lettersoort gedrukt.

E. **NAAM VAN „HET VOLK”.**

9. Afd. **Amsterdam III en Leiden.**

De ondertitel van ons Partij-orgaan luide in 't vervolg: Dagblad der Sociaal-Democratische Arbeiderspartij.

F. **PROPAGANDISTEN EN PROPAGANDA.**

10. Afd. **Leiden.**

Voor Leiden en omstreken worde te Leiden een propagandist gevestigd.

11. Afd. **Winkel.**

Het congres besluite tot de aanstelling van een bezoldigd propagandist voor Noord-Holland.

12. Afd. **Aengwirden en Ureterp e.o.**

Het congres besluite een bezoldigd propagandist voor Friesland aan te stellen.

13. Afd. **Dokkum.**

Het congres besluite / 200 disponibel te stellen voor iedere provinciale organisatie tot steun voor het aanstellen van een propagandist.

14. Afd. **Aardenburg.**

Het congres drage het P. B. op, in de achteraf liggende streken van het platteland geregeld propaganda-rondreizen te organiseeren en bijdragen te geven voor de schriftelijke propaganda aldaar.

A m e n d e m e n t.

14. De afd. **Holwerd** stelt voor hieraan toe te voegen: „voor rekening der partijkas en in overleg met de betrokken afdeelingen in de streken enz.”

G. **SPREKERSBUREAU.**

15. Afd. **Gouda.**

Het congres besluite tot oprichting van een sprekersbureau.

De afdeelingen stellen zich met dit bureau in verbinding wanneer zij sprekers noodig hebben.

H. **ROYEERING.**

16. Afd. **Amersfoort.**

In art. 5 der Statuten worde de 4e alinea als volgt aangevuld:

zoolang deze beslissing niet is gevallen, blijve alles, wat dusdanig royement betreft, streng huishoudelijk.

Toelichting: De afdeeling wil disqualificaties als dit jaar Muller te Arnhem treffen, voorkomen.

A m e n d e m e n t.

16. De afd. **Arnhem** stelt voor toe te voegen. „echter is de betrokkene verplicht direct na ontvangst der convocatie het afdeulingsbestuur in kennis te stellen, of hij bij eventueel royement zijnerzijds in hooger beroep zal gaan bij het Partijbestuur, terwijl dit laatste direct na het royement zal moeten geschieden.”

I. **INWENDIGE ORGANISATIE.**

17. Afd. **Amsterdam III.**

I. In art. 4 van het Huishoudelijk Reglement der Partij vervalle het slot van de 2e alinea, beginnende met „der nieuw toegetreden leden”... tot het einde.

Dit gedeelte worde vervangen door:

a. der leden, overgekomen uit andere afdeelingen, met vermelding van den naam dier afdeelingen;

b. der nieuw toegetreden leden in het voorafgaande kwartaal en opgave

a. der leden, die wegens verhuizing de afdeeling verlaten hebben, met vermelding van de plaats, waar ze zich metterwoon gevestigd hebben;

b. der leden, die bedankt hebben voor het lidmaatschap der Partij met vermelding der redenen;

c. der leden, die overleden zijn.

II. Aan den Partijsecretaris worde opgedragen om, aan de hand van de gegevens, hem, ingevolge artikel 4 van het Huish. Regl., door de afdeulingssecretarissen verstrekt, steeds na te gaan, of verhuisde leden inderdaad als leden eener andere afdeeling, of als verspreide leden ingeschreven zijn.

18. Afd. **Helder.**

Het P. B. neme in 1912 speciaal de regeling der administratie der afdeelingen eens ter hand.

J. **PARTIJ-SECRETARIAAT.**

19. **Partijbestuur.**

Aan het Partij-secretariaat worde naast den Partij-secretaris een tweede bezoldigde func-

tionaris aangesteld, teneinde de organisatorische en propagandistische taak van het secretariaat beter tot haar recht te doen komen, dan tot nu toe mogelijk was.

K. **PARTIJLEIDING.**

20. Afd. **Amsterdam VI.**

Het congres, van oordeel dat het P. B. in zijn tegenwoordige samenstelling niet snel en afdoende kan handelen, besluit dat het P. B. aldus zal worden georganiseerd, dat het in zijn geheel (7 leden) te Amsterdam gevestigd zij; 6 leden worden op het congres gekozen, waarbij 1 lid uit de redactie van „Het Volk” en 1 lid wordt aangewezen door de Kamerfractie. Daarnaast wordt een Partijraad ingesteld, die bestaat uit vertegenwoordigers der Partijgewesten en der groote steden, Kamerfractie en de redactie van „Het Volk”, welke Partijraad minstens 4 maal 's jaars vergadert, teneinde de werkzaamheden van het P. B. te contrôleeren en algemeene lijnen voor organisatie, propaganda, politiek en taktiek te trekken. Een door het P. B. nader uit te werken voorstel van die strekking wordt aan het referendum onderworpen.

A m e n d e m e n t.

20. De afd. **Haarlem** stelt voor de woorden „... en 1 lid wordt aangewezen door de Kamerfractie” worden aldus gewijzigd: „en 1 lid wordt gekozen uit de Kamerfractie, eventueel buiten Amsterdam.”

20. De afd. **Leiden** stelt voor te lezen:

Achter georganiseerd 4de regel: „Dat minstens 6 leden (waaronder geen lid der Kamerfractie en wel een lid uit de redactie van „Het Volk”) te Amsterdam wonen, terwijl het zevende lid wordt aangewezen door en uit de Kamerfractie.”

21. Afd. **Watergraafsmeer.**

Het P. B. worde aldus gereorganiseerd, dat het in zijn geheel (zeven leden) te Amsterdam gevestigd zij en daarnaast een Partijraad worde ingesteld, die bestaat uit vertegenwoordigers der Partijgewesten en der groote steden, der Kamerfractie en der redactie van „Het Volk”, welke Partijraad minstens viermaal 's jaars vergadert, teneinde de werkzaamheid van het P. B. te contrôleeren en algemeene lijnen van organisatie, propaganda, politiek en taktiek te trekken.

Een door het P. B. nader uit te werken voorstel van die strekking worde hetzij rechtstreeks aan het referendum onderworpen, hetzij eerst op een afzonderlijk reorganisatiecongres behandeld.

22. Afd. **Watergraafsmeer.**

Het P. B. worde voortaan niet meer bij referendum, maar door het congres gekozen, tenzij een vijfde deel der afdeelingen verkiezing bij referendum verlangt. Eventuele aanvullingen geschieden bij referendum.

Toelichting: De verkiezing bij referendum heeft ten gevolge, dat het jaarlijks 6 a 8 weken duurt, voordat na het congres de Partij weer in het bezit is van een bestuur. Nagenoeg een zesde deel van het jaar is de Partij zonder bestuur en kan er niets van be-

teekenis gebeuren. In geen enkel ander land, voor zoover bekend, geschiedt de Partijbestuursverkiezing bij referendum.

A m e n d e m e n t.

22. De afd. **Arnhem** stelt voor dit voorstel te lezen: „de tijd van verkiezing voor Partijbestuurders worde zoodanig vastgesteld, dat het nieuwe Partijbestuur vóór het congres gekozen kan zijn en direct het aftredend bestuur kan vervangen.”

L. **CONTRIBUTIEREGELING.**

23. Afd. **Leiden**.

De afdelingen worden geheel vrijgelaten in het maken van een progressieve contributieregeling.

M. **CONTRIBUTIE-INNING.**

24. Afd. **Watergraafsmeer**.

Het congres verzoekt het P. B. een geheele herziening der contributie-inning voor te be-reiden.

Toelichting: Op dit oogenblik kan, wanneer de door het P. B. verstrekte zegels gebruikt worden (eenzelfde zegel voor contributies van alle grootten), noch de afdeling controleeren of de penningmeester ieders contributie op het juiste bedrag boekt, noch het P. B. controleeren of het afdeulingsbestuur het juiste aantal leden opgeeft.

N. **VEREENIGBAARHEID VAN FUNCTIES.**

25. Afd. **Amsterdam VI**.

Het congres, overwegende dat het niet wenschelijk is, dat de krachten van enkele personen te veel worden in beslag genomen, dat een persoon niet meer dan één belangrijke politieke functie moet vervullen,

dat het samengaan van meerdere functies tot minder goede behartiging van één of meer van dezen en dus tot schade der Partij moet leiden,

besluit: voor de leden der Partij is het lidmaatschap der Tweede Kamer onvereenigbaar met het lidmaatschap van den raad van gemeenten van meer dan 50.000 zielen.

O. **PARTIJ EN VAKBEWEGING.**

26. Afd. **Bussum en Amsterdam VI**.

Het congres enz., overwegende, dat de sociaal-democratie niet alleen is de parlementaire pleitbezorgster, maar de algemeene klasse-organisatie van het geheele proletariaat, en als zoodanig den strijd voert voor de politieke en economische verheffing van alle arbeiders, ook der ongeorganiseerden,

van oordeel, dat hoe langer hoe meer de economische conflicten een politiek karakter verkrijgen, zoowel door hun groeiende maatschappelijke beteekenis als door het ingrijpen der regeeringsmachten,

van meening, dat hierdoor de eenheid in den proletarischen strijd van steeds grooter noodzakelijkheid wordt en dus samenwerking tusschen sociaal-democratie en vakbeweging dringend geboden is,

acht dientengevolge samenwerking en goede verstandhouding tusschen S.D.A.P. en N.V.V. een factor van zeer groot belang voor den strijd

der Nederlandsche arbeidersklasse, en oordeelt het gewenscht, waar noodig, overleg te doen plaats vinden tusschen S. D. A. P. en N. V. V. betreffende steun aan arbeiders in strijd,

aanvaardt echter niet de opvatting, dat een besluit van het N. V. V. van bindende kracht kan zijn voor de partij bij de vaststelling van haar houding in dezen,

en constateert nadrukkelijk den onafwijsbaren plicht en het goed recht der Partij — beide voortvloeiend uit haar wezen van algemeene klasse-organisatie van het proletariaat — omtrent geldelijken en zedelijken steun, na overleg met het N. V. V., geheel zelfstandig en op eigen motieven te beslissen.

27. Afd. **Dordrecht.**

Het congres,

van oordeel dat samenwerking en goede verstandhouding tusschen S. D. A. P. en N. V. V. van het allergrootste belang is voor den strijd der Nederlandsche arbeidersklasse,

en dat het zeer gewenscht is als er tusschen beide lichamen, waar noodig, overleg gepleegd wordt, inzake steun aan arbeiders, die in strijd zijn,

aanvaardt echter niet de opvatting, dat een besluit van het N. V. V. van bindende kracht kan zijn voor de Partij, bij de vaststelling van haar houding in dezen,

en constateert nadrukkelijk den onafwijsbaren plicht en het goed recht der Partij, voortvloeiende uit haar wezen van algemeene klasse-organisatie van het proletariaat, om ten opzichte van geldelijken en zedelijken steun, na overleg met het N. V. V. geheel zelfstandig en op eigen motieven te beslissen.

28. Afd. **Delft.**

Het congres der S. D. A. P.,

van oordeel dat de Partij op dit oogenblik niet in staat kan worden geacht over de verhouding onzer Partij tot het N. V. V., ten opzichte van steun aan stakingen, die door dit laatste lichaam niet worden gesteund, definitief te beslissen;

besluit een beslissing é é n j a a r uit te stellen;

draagt het Partijbestuur op, met het bestuur van het N. V. V. in overleg te treden en minstens drie maanden vóór het congres, aan de Partij de resultaten van dit overleg mede te deelen en in een resolutie het eventueel door de Partij in te nemen standpunt, te omschrijven.

P. **LIDMAATSCHAP VAKVEREENIGING.**

29. Afd. **Den Haag en Haaksbergen.**

Het congres,

overwegende, dat krachtige, klassebewuste vakverenigingen een noodzakelijke voorwaarde zijn voor de economische verheffing der arbeidersklasse;

overwegende, dat ieder sociaal-democraat behoort mede te werken tot versterking van de vakbeweging, zooals die in Nederland belichaamd is in het Nederl. Verbond van Vakverenigingen;

overwegende, dat de Partij van hare leden niet mag toelaten, dat zij door hun optreden de klassebewuste vakverenigingen benadeelen;

besluit, het lidmaatschap van de vakvereniging, welke daarvoor in aanmerking komt, voor de leden der Partij verplichtend te stellen.

30. Afd. **Den Haag** (Subsidiair.)

Een partijgenoot, werkzaam in een vak, waarin een bij het N. V. V. aangesloten organisatie bestaat, mag niet bij een andere vakvereniging aangesloten zijn.

31. Afd. **Glanerbrug**.

Zie 29 tot en met het woord besluit — en daarna te lezen:

het lidmaatschap van de vakvereniging voor hare leden verplicht te stellen.

32. Afd. **Sneek**.

De afdeling meent, dat ieder lid der S. D. A. P. verplicht is, lid te zijn van de vakbeweging, voor zoover hiervoor gelegenheid is, uitgezonderd die gevallen waarin na overleg met den betrokken vakbond, ontheffing kan worden verleend.

A m e n d e m e n t.

32. De afd. **Hilversum** stelt voor na de woorden: „den betrokken vakbond” in te voegen: „en het Partijbestuur”.

Q. **DE NIEUWE TIJD.**

33. Afd. **Laren—Blaricum**.

Het congres drage aan het P. B. op, aan de redactie van „De Nieuwe Tijd” te verzoeken ook de Partij-meerderheid in die redactie te doen vertegenwoordigen en bij weigering, tot het oprichten van een wetenschappelijk Partijmaandschrift over te gaan.

R. **MAANDSCHRIFT.**

34. Afd. **Amsterdam VII**.

Het congres overwege de instelling van een populair wetenschappelijk en letterkundig Partij-tijdschrift.

Dit voorstel is ingetrokken.

35. Afd. **Wormerveer**.

Het congres besluit over te gaan tot de oprichting van een wetenschappelijk maandschrift, als orgaan van de S. D. A. P.

A m e n d e m e n t.

35. De afd. **Amsterdam VII** stelt voor te lezen: „populair wetenschappelijk en letterkundig” in plaats van: „wetenschappelijk”.

S. **ARBEIDERSONTWIKKELING, JEUGD-ORGANISATIE EN PARTIJSCHOOL.**

36. Afd. **Amsterdam VI**.

Het P. B. trede in overleg met het bestuur van het N. V. V. om te komen tot een landelijke commissie voor arbeidersontwikkeling.

Toelichting: De taak van deze commissie zal zijn: 1o. om na te gaan, wat al reeds door Partij-afdelingen en vakverenigingen aan ontwikkelingsarbeid gedaan wordt, ook dus, waar reeds lokale commissies voor arbeidersontwikkeling (zooals in Amsterdam) bestaan; 2o. om een band te vormen tusschen de lokale commissies voor arbeidersontwikkeling, door een sprekerslijst aan te leggen, inlichtingen te geven over cursussen enz.; 3o. om de mogelijkheid te onderzoeken van het stichten van een landelijke Partijschool; 4o. om de mogelijkheid te onderzoeken, of de ontwikkelingsarbeid tegelijk met de jeugdor-

ganisatie door één commissie kan worden geleid in die afdelingen, waar het arbeidsveld niet te groot is voor één commissie en waar voldoende krachten voor twee commissies ontbreken.

37. Afd. Amsterdam III.

Het congres enz., draagt het P. B. op zich met het bestuur van het N. V. V. in verbinding te stellen, teneinde te geraken tot een door S. D. A. P. en N. V. V. in te stellen commissie, aan welke de leiding en de bevordering van de ontwikkeling der arbeiders en arbeidsters van het geheele land, in het bijzonder van die der in beide lichamen georganiseerden, worden opgedragen.

38. Afd. Amsterdam IX.

Het P. B. worde opgedragen, zoo mogelijk in samenwerking met het N. V. V. een commissie voor arbeidersontwikkeling in het leven te roepen, die tot taak krijgt, desgevraagd van advies te dienen omtrent alles, wat op het ontwikkelingswerk der arbeiders betrekking heeft.

39. Afd. Amsterdam VI.

Het congres draagt het P. B. op zich met het bestuur van het N. V. V. in verbinding te stellen, teneinde te geraken tot een door S. D. A. P. en N. V. V. in te stellen commissie, aan welke het toezicht op en de bevordering van de ontwikkeling der proletarische jeugd zoowel als van die in beide lichamen georganiseerde oudere arbeiders en arbeidsters in het geheele land worde opgedragen.

40. Afd. Amsterdam V.

Het congres enz., constateerende,

10. dat er een duidelijke behoefte zich geopenbaard heeft onder de georganiseerde arbeiders aan ruimere gelegenheden tot ontwikkeling in de richting van hun streven,

20. dat aan het besluit van het vorige congres tot behandeling der jeugdontwikkeling een begin van uitvoering is gegeven,

van oordeel, dat het wenschelijk is om op doelmatige wijze voorlichting omtrent en hulp bij dezen ontwikkelingsarbeid te verschaffen aan wie die voorlichting en hulp wenschen.

draagt het P. B. op, om bij voorkeur in samenwerking met het N. V. V., een commissie in het leven te roepen, wier taak zal zijn om in den ruimsten zin van advies te dienen omtrent alles, wat op dien arbeid betrekking heeft en die gehouden is jaarlijks aan de beide lichamen een rapport uit te brengen over den door haar verrichten arbeid.

41. Afd. Amsterdam V.

De afdelingen en stedelijke federaties der Partij zijn bevoegd, de organisatie en ontwikkeling der jeugdige arbeiders op te dragen aan Commissie's voor Arbeidersontwikkeling, al of niet in samenwerking met de plaatselijke vakbeweging ingesteld.

42. Afd. Rotterdam III.

Het congres verzoeke het P. B. tegen het volgende congres in 1913, aan de Partij te willen rapporteeren, over de mogelijkheid van het in het leven roepen en in stand houden van een partij-school.

S.*

TARIEFWET.

42. Van het **Partijbestuur**.

Inleiding Ontwerp-tariefwet. (Zie de Resolutie.)

T.

VROUWENARBEID.

43. Afd. **Laren—Blaricum**.

Het congres, constateerende dat door de kapitalistische productiewijze de vrouw (ook de gehuwde vrouw) in grooten getale tot maatschappelijke arbeid wordt gebracht;

overwegende dat in het beginstadium van het grootkapitalisme, vooral in verband met de zwakheid van de proletarische organisatie tegenover de kapitalistische klasse, de maatschappelijke arbeid van de vrouw — hoewel meestal gevolg van economischen nood — weêr tot gevolg heeft gehad dat de maatschappelijke ellende met verlaging van arbeidsloon, meerdere verwaarloozing van het gezin, overarbeid van de maatschappelijk arbeidende gehuwde vrouw in haar gezinshuishouding en sterke toename van werkloosheid werd vergroot;

overwegende dat de maatschappelijke arbeid van de vrouw met de verdere sociale ontwikkeling, de bovengenoemde nadeelen meer en meer verliest, tot middel wordt om de gezinsinkomsten en de wijze van gezinsverzorging meer in overeenstemming te brengen met de behoeften van alle gezinsleden en bovendien het klassebewustzijn van de vrouw bevordert;

van oordeel dat zelfs voor zoover de maatschappelijke arbeid van de vrouw thans nog een nadeeligen invloed op arbeidsloon en werkloosheid mocht hebben, dit geen reden mag zijn om deze euvelen te bestrijden door onttrekking van de voordeelen van den maatschappelijke arbeid aan de vrouw en haar gezin;

erkennende dat de lichamelijke gesteldheid van de vrouw en haar gewichtige functies in het voortplantingsproces háár speciaal — op wettelijk terrein — voor algemeene verkorting van arbeidsduur, algeheel arbeidsverbod in voor de gezondheid nadeelige voortbrengingstakken en tijdelijk arbeidsverbod bij bevalling en borstvoeding in aanmerking doen komen.

verklaart: deze wettelijke arbeidsbeperkingen — met het oog op de economische en zedelijke ellende die de bemoeilijking van de vrouw als verkoopster van arbeidskracht in de kapitalistische maatschappij met zich brengt — alleen na te streven in zooverre ze voor de vrouw lichamenlijk dringend noodig zijn of geen duurzame, gewichtige achterstelling van de vrouw als verkoopster van arbeidskracht ten gevolge hebben,

alle maatregelen te verwerpen, welke de vrouw, die een vermaatschappelijke gezinsverzorging vóórstaat, in dezen aan banden leggen

en geldelijke schadeloosstelling van de vrouw in geval van loonderving door bovenbedoelde arbeidsbeperkingen benevens vermaatschappelijking van de gezinsverzorging na te streven.

A m e n d e m e n t.

43. De afd. **Amsterdam VII** stelt voor te wijzigen als volgt:

In de 4de alinea de woorden: „een nadeeligen invloed op arbeidsloon en werkloosheid mocht hebben” te vervangen door „loonsverlaging en werkloosheid mocht teweegbrengen”.

In de 5e alinea het woord „en” in den 2en regel te vervangen door „in verband met”.

De beide laatste alinea's te lezen :

„Alle maatregelen te verwerpen, welke de vrouw verhinderen haar gezinsverzorging in overeenstemming te doen zijn met den vooruitgang der techniek en de ontwikkeling der maatschappij en geldelijke schadeloosstelling in geval van loonderving door bovenbedoelde arbeidsbeperkingen, benevens de totstandkoming van bepalingen die de vereeniging van gezin en maatschappelijken arbeid der vrouw vergemakkelijken, na te streven.”

U. **VROUWENORGANISATIE.**

44. Afd. **Laren—Blaricum.**

Het congres spreke de wenschelijkheid uit, dat de plaatselijke vrouwenpropagandaclubs naar gelang van haar aantal leden een of meer van haar leden in het bestuur van de afdelingen afvaardigen. Waar geen vrouwenpropagandaclub is, worde een vrouwelijk bestuurslid met de propaganda onder de vrouwen belast. Dit alles dienende om het verband tusschen afdeling en vrouwenclub te versterken en de propaganda onder de vrouwen te bevorderen.

A m e n d e m e n t.

44. De afd. **Gulemborg** stelt voor achter het woord: „belast” in te voegen: „voorzoover dit voor de betrokkene vrouwelijke bestuursleden geene overwegende bezwaren ontmoet.”

45. Afd. **Middelburg.**

De Bond van Soc. Dem. Vrouwen-Clubs verkrijgt het recht zich op het Partij-congres door 2 zijner leden te doen vertegenwoordigen.

De Bond heeft in zijn geheel het recht, voorstellen voor het Congres bij het P. B. in te dienen, 8 weken vóór 't Congres. Deze voorstellen mogen echter alleen betrekking hebben op den directen arbeid van den bond en op vraagstukken, waarbij de vrouw als zoodanig meer betrokken is.

De Bond neemt op zich jaarlijks een verslag over toestanden en werkzaamheden van den bond vóór het Congres in te dienen. De vertegenwoordigers hebben recht van discussie over het verslag en bovengenoemde vraagstukken.

46. **Partijbestuur.**

De Bond van Soc.-Dem. Vrouwenclubs dient jaarlijks een verslag over den toestand van den Bond en over zijne werkzaamheden aan het congres in. Dit verslag wordt uiterlijk 4 weken vóór het Partijcongres bij het P. B. ingediend en gepubliceerd bij het verslag van den Partijsecretaris.

De Bond verkrijgt het recht zich op het Partij-congres door twee van zijne leden te doen vertegenwoordigen.

Deze vertegenwoordigsters hebben recht van discussie over bovenbedoeld verslag.

47. Afd. **Lonneker IV.**

Het congres drage de redactie van „Het Volk” op, om wekelijks, liefst des Zaterdags, een rubriek in ons dagblad te plaatsen over de vrouwenbeweging.

V. **VEREENIGBAARHEID LIDMAATSCHAP DER PARTIJ MET DIE DER VER. VOOR VROUWENKIESRECHT.**

48. Afd. **Rotterdam I.**

Het congres spreekt zich uit, of het lidmaatschap van de Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht vereenigbaar is met dat der S. D. A. P.

48. De afd. **Hilversum** stelt voor dit voorstel te lezen:

„Het congres spreke zich uit, dat het lidmaatschap enz. onvereenigbaar is enz.”

W. ONDERWIJS.

49. Afd. Den Haag.

Het congres besluite de Groninger schoolmotie opnieuw aan de orde te stellen.

50. Afd. Den Haag.

Het congres van 1912 drage het P. B. op vóór 1913 een resolutie voor te bereiden, waarin de S. D. A. P. tegenover alle burgerpartijen haar algemeen materieele onderwijsseischen stelt.

Toelichting. Het is noodzakelijk, dat, waar het onderwijs zoo'n belangrijk aandeel heeft in de maatschappelijke ontwikkeling en speciaal in ons land zoolang het centrum is geweest van politiek leven, de Partij in een geheel stel van eischen tegenover alle burgerpartijen haar houding bepaalt. Wij moeten met een groot, op de ontwikkeling der maatschappelijke klasse berustend schoolideaal de massa doorringen, waardoor men de valsche leuzen der christelijke politieke partijen en de schijn-hervormingen der overige burgerlijke partijen inzake onderwijs leert doorzien, en de geheele burgerlijke politiek aansprakelijk gaat stellen voor de verwaarloozing van het volksonderwijs.

Geëischt zou in deze resolutie kunnen worden de algemeene kosteloze volksschool op den grondslag van uniformiteit voor het geheele schoolwezen met een volledig democratisch schoolbestuur; verder organische aansluiting van de hogere inrichting en aan de algemeene volksschool, zoodat de verdere vorming van den onbemiddelden leerling door den staat gewaarborgd wordt; oprichting van opvoedings- en verplegingsinrichtingen voor kinderen beneden den leerplichtingen leeftijd (fröbelscholen en kindertuinen); oprichting van vakantie-kolonies, stichting van kinder-tehuizen, geregeld toezicht op alle scholen door schoolartsen, verbeterde scholenbouw, alsmede stoffelijke en sociale verheffing van den onderwijzersstand. Bij de voorbereiding van deze resolutie zal het noodzakelijk blijken daarbij de vraag: onderwijs al of niet (geheel) Rijkszaak, onder de oogen te zien.

51. Afd. Middelburg.

Het congres, kennis genomen hebbende van de pogingen om het openbare neutrale onderwijs dienstbaar te maken aan nationalisme en alzoo dit onderwijs te verlagen tot een politiek instrument en een machtsmiddel in handen der heerschende klasse tegen de onafhankelijke arbeidersbeweging,

van meening, dat ook het godsdienstig onderwijs op de bijzondere lagere school door de heerschende klasse wordt gebruikt als een der middelen om de politieke en economische onderworpenheid der arbeiders te bestendigen, overwegende, dat de S. D. A. P. de staatsmacht wil maken inplaats van een middel ter onderdrukking, tot een middel ter bevrijding der arbeiders,

verzet zich ten sterkste tegen elke poging om het openbaar neutraal onderwijs dienstbaar

te maken aan de propaganda voor welk politiek dogma ook,

meent, mede op grond van art. 7 van het strijdprogram, dat volledige scheiding van Kerk en Staat verlangt, dat geen staatsgelden mogen gebruikt worden voor kerkelijke en godsdienstige doeleinden, en verklaart zich dus tegen elke subsidieering der bijzondere school van overheidswege;

is voorts van oordeel, dat het de plicht van den Staat is te zorgen, dat overal voldoende lager onderwijs wordt gegeven, en dat dit onderwijs moet zijn kosteloos en vrij van staatkundige en godsdienstige dogma's,

verklaart zich in principe vóór de verplichte neutrale staatsschool,

besluit ten krachtigste propaganda te maken voor dit beginsel en trekt de Groninger schoolmotie in.

52. Afd. Zaandam.

Het congres verzoekt de Kamerfractie bij de behandeling van de ingediende herziening der leerplichtwet een voorstel in te dienen, ten einde de gemeentebesturen te verplichten tot verstrekking van schoolvoeding en kleding.

X. COÖPERATIE.

53. Partijbestuur.

Het congres der S. D. A. P., Utrecht 1911, in aansluiting aan de resolutie van het Internationaal Congres te Kopenhagen 1910, vaststellende welke voor Nederland de verhouding moet zijn tusschen partij en arbeidersverbruikscoöperaties,

overwegende, dat de verbruikscoöperatie gericht is op doelmatige verschaffing van levensbehoeften voor hare leden, waarbij door het onttrekken van winsten aan de ondernemersklasse, door het uitschakelen van overtollige tusschenpersonen, door het vermijden van iederen vorm van knoeierij, voordeelen aan de leden worden geboden, welke voordeelen belangrijker zullen zijn naarmate de verbruikscoöperaties er in slagen door samenwerking het gebied der eigen voorziening, binnen de grenzen door de kapitalistische ontwikkeling getrokken, uit te breiden door middel van veelzijdige eigen productie in dienst van het georganiseerde verbruik,

overwegende, dat zulke verbruikscoöperaties aan de arbeidersklasse de gelegenheid kunnen bieden tot scholing harer leden in het beheer van allerlei bedrijf,

handhaaft het standpunt, ingenomen in de Leeuwarder resolutie 1899, dat een zeer belangrijke beteekenis van de verbruikscoöperatie voor den strijd der arbeidersklasse in den stand van ontwikkeling, waarin deze zich in Nederland bevindt, ligt in de bestemming van een deel der gemaakte winsten tot versterking van den politieken- en vakbewegingsstrijd; ziet deze beteekenis niet uitsluitend in het bedrag waarmede de verbruikscoöperaties den strijd rechtstreeks steunen, maar ook in het feit dat het vooropstellen van dezen steun aan de organisatie van verbruikers uit de arbeidersklasse het uitgesproken karakter geeft van stelling te nemen in den klassenstrijd;

stelt aan arbeidersverbruikscoöperaties den eisch dat zij in hare statuten de bestemming van een deel der winsten voor de strijdkassen der arbeidersbeweging bepalen;

neemt aan dat zulke verbruikscoöperaties de

loon en arbeidsvoorwaarden van haar personeel regelen in overeenstemming met de vakverenigingen;

verwacht van alle partijgenooten dat zij aan zulke verbruikscoöperaties hun steun als verbruikers en zooveel mogelijk andere medewerking zullen verleen.

A m e n d e m e n t.

53. De afd. **Leeuwarden** stelt voor alinea 5 te lezen als volgt:

„Stelt aan arbeiders-coöperaties den eisch, dat zij in hare statuten bepalen, dat minstens 10 pCt. der zuivere winst aan de strijdkassen der arbeidersbeweging wordt afgestaan.”

53. De afd. **Leiden** stelt voor in alinea 5 de woorden: „een deel der winst” te veranderen in: „minstens 10 pCt. der netto winst”.

53. De afd. **Amsterdam VI** stelt voor de 6de alinea te lezen: „verwacht dat zulke verbruikscoöperaties enz.”

53. De afd. **Leiden** stelt voor in alinea 6 de woorden: „met de vakverenigingen” te veranderen in: „met de in het N.V.V. georganiseerde vakbonden”.

IJ. DRANKBESTRIJDING.

54. Afd. **Wormerveer**.

Het congres spreke de wenschelijkheid uit, dat het drankvraagstuk in de Partij aan de orde wordt gesteld.

A m e n d e m e n t.

54. De afd. **Leiden** stelt voor achter het woord: „drankvraagstuk” in te voegen de woorden: „in het komende jaar”.

55. Afd. **Middelburg**.

Het P. B. stelle in het komende vereenigingsjaar in de afdelingen aan de orde: bespreking van de verhouding tusschen de S. D. A. P. en de beweging voor de geheelonthouding.

Het P. B. stelt uit de rapporten daarover ingekomen een algemeen rapport samen, om naar aanleiding daarvan zoo noodig op het volgende congres aan de orde te stellen mogelijke wijziging van art. 15, gemeenteprogram en het plaatsen van een dergelijk artikel in het strijdprogram.

Z. JAARBOEKJE.

56. Afd. **Den Haag en Aengwirden**.

Het congres besluite, dat de prijs voor het jaarboekje der Partij voor het vervolg op 10 ct. worde teruggebracht.

A.A. BEROEPSSTATISTIEK.

57. Afd. **Amsterdam VII**.

De Partij-afdeelingen houden nauwkeurig aantekening van het beroep van haar leden. Met behulp van deze gegevens, zooveel mogelijk door de besturen van gewestelijke, distrikts- en stedelijke federaties te verzamelen, wordt vanwege het Partij-secretariaat jaarlijks een algemeene beroepsstatistiek opgemaakt.

B.B. POLITIE.

58. Afd. **Leiden**.

Het P. B. trede in overleg met de Kamerfractie, ten einde gezamenlijk te overwegen door

welke middelen het gemeentelijk politiebeleid, in aansluiting aan de bepalingen der gemeentewet, ware te brengen onder contrôle der gemeentelijke volksvertegenwoordigers.

C.C. **WONINGWET.**

59. Afd. **Maastricht.**

Het congres acht het noodzakelijk dat dóór de regeering eerst dan gunstig wordt beschikt op een verzoek om subsidie aan bouwverenigingen, wanneer uitdrukkelijk in de statuten dier verenigingen is bepaald, dat de verhuring der woningen door zoodanige vereeniging niet kan geweigerd worden ter oorzaak van politieke of economische meeningsverschillen, welke met de bepalingen omtrent huur en verhuur van woningen in het B. W. voorkomende niet in direct verband staan.

A m e n d e m e n t.

59. De afd. **Scheveningen** stelt voor hier aan toe te voegen:

„En tevens, dat, wanneer een vereeniging, op grond van Art. 30 W.W. Rijksvoorschot vragend, bemoeilijking ondervindt, haar de gelegenheid wordt verschaft, om bij een der Rijkscollege's in beroep te komen.”

59. De afd. **Rotterdam II** stelt voor achter het woord „politieke” in te voegen: „religieuse”.

D.D. **STRIJDPROGRAM.**

60. Afd. **Den Haag.**

Het congres van 1912 draagt het P. B. op de herziening voor te bereiden van het strijdprogramma.

E.E. **BESCHRIJVINGSBRIEF.**

61. Afd. **Den Haag.**

Bij art. 19 van het Huish. Regl. invoegen:

Bij het opmaken van den Beschrijvingsbrief let het P.B. op den steun dien de verschillende voorstellen van de afdelingen hebben gekregen.

62. Afd. **Den Haag.**

Bij art. 19 van het Huish. Reglement:

De voorstellen en amendementen voor het congres voorziet het P. B. van een praeadvies bij de voorbereiding van den Beschrijvingsbrief.

Toelichting: Dit voorstel maakt bij aanneming een grondige bespreking van den beschrijvingsbrief in de afdelingen mogelijk; ook kan het veel nuttelooze discussie in de afdelingen en op het congres voorkomen.

63. Afd. **Den Haag.**

Het congres draagt aan het P. B. op de bij de belangrijke onderwerpen gebruikelijke referaten zooveel mogelijk van het congres te houden door deze vooraf in druk aan de afdelingen toe te zenden.

F.F. **MILITARISME.**

64. Afd. **Drachten.**

Het congres drage het P. B. op, een brochure samen te stellen, waarin ons standpunt ten opzichte van het militarisme wordt uiteengezet, met het doel deze speciaal onder de lotelingen voor de nationale militie te verspreiden.

G.G. **VERSLAGEN VAN DE P. B.-VERGADERINGEN.**

65. Afd. **Gorinchem.**

Het congres, van oordeel, dat de Partij onvoldoende kennis kan nemen van het verhandelde in de Partijbestuursvergaderingen, spreekt de wenschelijkheid uit, dat, betreffende die vergaderingen, uitvoeriger dan dit tot nu toe het geval is geweest, verslag wordt gegeven, hetzij in „Het Volk”, hetzij, indien de aard van het verhandelde zulks eischt, in speciale verslagen gericht aan de afdeulingsbesturen.

A m e n d e m e n t.

65. De afd. **Amsterdam VI** stelt voor toe te voegen: „Met vermelding van de namen van hen, die stemden en hoe zij stemden”.

H.H. **DIVERSEN.**

66. Afd. **Amsterdam III.**

Het congres enz. spreekt de wenschelijkheid uit, dat de afdeelingen der Partij in gemeenten waar één of meer leden der S. D. A. P. zitting in den gemeenteraad hebben, maatregelen beramen, om zooveel mogelijk tegemoet te komen aan het geldelijk nadeel, eventueel voortvloeiende uit het bekleeden van het Raadslidmaatschap.

A m e n d e m e n t.

66. De afd. **Haarlem** stelt voor hieraan toe te voegen: „Voor zoover 't betreft loondering en kassen, die noodzakelijk zijn voor het aanschaffen van studiemateriaal”.

67. Afd. **Zwolle.**

Na de behandeling der begrooting in de Tweede Kamer geeft de S. D. A. P. één of meer vlugschriftjes uit, waarin aan de hand der begrooting aangetoond wordt, dat alleen aan de vertegenwoordigers der sociaal-democratie de belangen der arbeiders zijn toevertrouwd.

Opmerkingen:

10. Van de toelichtingen is alleen het noodzakelijkste opgenomen. De verdediging van belangrijke voorstellen kan zeker wel gebeuren in „Het Volk”, zonder in den vorm van een toelichting bij het voorstel te zijn gegeven.

20. De volgorde der voorstellen, waarin deze hier zijn afgedrukt, geeft niet aan de volgorde waarin zij op het congres zullen worden behandeld. De volgorde wordt door het congres vastgesteld. Eenigen tijd vóór het congres wordt door het P. B. de dagorde gepubliceerd, zooals deze aan het congres zal worden voorgesteld.

30. Men wordt dringend verzocht nog geen namen van afgevaardigden op te geven, doch daarvoor af te wachten de formulieren, die hiervoor zullen worden toegezonden.

De Partij-secretaris:

J. G. VAN KUIJKHOF.

Amsterdam, Februari 1912.

JAARVERSLAG VAN DEN PARTIJSECRETARIS OVER 1911. ¹⁾

Inleiding.

Partijgenooten. Het inleidend woord tot het 17de jaarverslag eindigde aldus: „Thans hebben wij het begin van het tweede tienduizendtal bereikt; zorgt dat dit tweede tienduizendtal in minder dan de 17 jaren, die de eerste 10.000 hebben gebracht, vol wordt.”

Welnu, de partijgenooten hebben gezorgd, dat de strijd voor het tweede 10.000-tal prachtig is ingezet. Bijna 2600 leden er bij in één jaar; op het congres zal hoogstwaarschijnlijk wel de mededeeling kunnen gedaan worden, dat op 31 Maart 1912 de dertien duizend bereikt is; partijgenooten, het gaat goed zoo.

Hieronder volgde dan het 18de jaarverslag van onze partij; een verslag, dat niet meer bedoelt dan te zijn een zeer beknopt overzicht van den groei onzer partij en van hare voornaamste verrichtingen in het algemeen en van het Partijbestuur in het bijzonder.

Voor hen, die meer uitvoerig omtrent de verrichtingen van het P. B. wenschen te worden ingelicht, verwijs ik naar de verslagen van de vergaderingen van het P. B., die steeds na iedere vergadering worden gepubliceerd.

Aantal afdelingen en leden.

Op 31 Dec. 1910 was het aantal afdelingen 220; „ 31 „ 1911 „ „ „ „ 253,

In den loop van het jaar 1911 vermeerderde dus het aantal afdelingen met 33.

Het aantal leden der afdelingen steeg van 9992 op 31 Dec. 1911 tot 12582, vermeerderde derhalve met 2590 of met 25.9 pCt.. Over 1910 was de stijging van het ledental 5 pCt.

In 1906 bedroeg de stijging 666 leden, in 1907 952, in 1908 345, in 1909 736, in 1910 488 en in 1911 2590.

Dit is zeker een prachtig resultaat, waartoe de actie voor het petitionnement zeker belangrijk heeft bijgedragen.

In den loop van het jaar 1911 werden opgeheven of verdwenen de afdelingen: Amsterdam I—VI (gesplitst in Amsterdam I en Amsterdam VI), Arnhem—II (gevoegd bij Arnhem I), Berkhout, Eibergen, Gorredijk, Naaldwijk, Rijswijk—Voorburg (gesplitst in Rijswijk en Voorburg), met een totaal van 218 leden.

Het aantal leden daalde daardoor tot 9774 en het aantal afdelingen tot 212.

Opgericht werden in 1911 de afdelingen: Aduard, Appelscha, Achlum, Arum, Amsterdam I, Amsterdam VI, Brummen, Bleyerheide, Beetsterwaag, De Bildt, Drouwenermond, Drachtster Compagnie, Donkerbroek, Dedemsvaart, Dubbeldam, Echten—Oosterzee, Eygelshoven, Ferwerd, Gorssel, Ginneken, Halfweg, St. Jacobie Parochie, Kimswerd, Kloosterbosch, Lippenhuizen, Noordwolde, Oosterwolde, Ouderberkoop, Ommen, Peperga, Petten, Pingjum, Rijswijk, Scherpenzeel, Tjummarm, Terborg, Voorburg, Warfum, Woltersum, in totaal

39 afdelingen. Deze afdelingen hadden op 31 December l.l. een totaal ledenaantal van 682, terwijl de afdelingen, die het geheele jaar bestonden, met 1873 leden vooruitgingen.

Het aantal vrouwelijke leden bedroeg, voor zoover daarvan opgave gedaan is, 1500, verdeeld over 112 afdelingen.

Het aantal verspreide leden bedroeg op 31 December 131, met deze mee steeg dus het ledental tot 12713.

Volgens den kwartaalstaat was de loop van het ledenaantal der afdelingen in 1911 als volgt:

31 Dec. 1910..... 9992; 31 Maart..... 10857; 30 Juni 1911..... 11243; 30 Sept. 1911..... 11813 en 31 Dec. 1911..... 12582.

De toeneming was in de drie grootste plaatsen als volgt:

	31 Dec. 1910	31 Dec. 1911
Amsterdam	2068	2658
Rotterdam	760	925
Den Haag met Scheveningen	501	749

Al moge deze toename nu niet onbetekenend zijn, voldoende is deze in het geheel niet; ook niet voor Amsterdam, al is zij daar dan ook het grootst. Ik heb maar te wijzen op het groot aantal arbeiders georganiseerd in de vakbonden, die deel uitmaken van het N.V.V., om deze uitspraak te motiveeren.

De verdeeling der afdelingen volgens haar ledenaantal, was de laatste 3 jaren als volgt:

	31 Dec. 1909	31 Dec. 1910	31 Dec. 1911
met hoogstens 25 leden	118	127	146
„ 26 tot en met 50 „	44	49	50
„ 51 „ „ „ 100 „	24	25	34
„ 101 „ „ „ 200 „	11	10	11
„ 201 „ „ „ 300 „	4	5	8
„ 301 „ „ „ 400 „	2	—	—
„ 401 „ „ „ 500 „	1	3	—
„ 501 „ „ „ 600 „	1	1	2
„ 601 „ „ „ 700 „	—	—	1
„ 901 „ „ „ 1000 „	—	—	1

De verdeeling der afdelingen over de provincies was de laatste drie jaren als volgt:

	Aantal afdelingen		
	31 Dec. 1909	31 Dec. 1910	31 Dec. 1911
Groningen	23	20	26
Friesland	48	58	71
Drenthe	3	7	8
Overijssel	19	19	23
Gelderland	23	24	22
Utrecht	5	4	7
Noord-Holland	34	35	38
Zuid-Holland	32	33	34
Zeeland	7	7	7
Noord-Brabant	6	6	7
Limburg	4	7	10
	205	220	253

Samenstelling van het Partijbestuur.

Overeenkomstig het bepaalde bij Statuten en Reglement der Partij waren door de afdelin-

¹⁾ Voor zoover dit verslag melding maakt van de verrichtingen van het Partijbestuur, loopt dit van het vorige Congres tot de laatste vergadering van het P. B.

gen kandidaten gesteld voor lid van het Partijbestuur.

Van de kandidaten, die gesteld waren voor lid van het Dagelijksch Bestuur, verklaarden alleen Van Kuijkhof, Vliegen en Wibaut een benoeming te aanvaarden, zoodat dezen volgens art. 11 der Statuten gekozen waren.

Daar van deze drie alleen Vliegen verklaarde een benoeming als voorzitter aan te nemen, was deze dus als voorzitter gekozen.

Van de kandidaten voor de overige plaatsen in het Partijbestuur verklaarden zich beschikbaar: Troelstra, Schaper, Mendels, Van der Goes, Spiekman, Hermans, Van Leeuwen, Sannes, Bergmeijer en Baart.

Bij een stemming over deze kandidaten in de afdeelingen werden uitgebracht 4555 geldige stemmen, waarvan op Troelstra 4425, op Schaper 4230, op Mendels 3890, op Van der Goes 3762, op Spiekman 3502, op Hermans 2973, op Van Leeuwen 1383, op Sannes 1169, op Bergmeijer 1125 en op Baart 336 stemmen. Gekozen waren dus de eerste zes.

Voor 1911—1912 was het Partijbestuur daardoor samengesteld als volgt:

Vliegen, voorzitter, Van Kuijkhof, secretarissenningmeester, Wibaut, Van der Goes, Hermans, Mendels, Schaper, Spiekman en Troelstra.

Het Partijbestuur koos tot 2den voorzitter Schaper en tot 2den secretaris Wibaut.

Congresbesluiten en hunne uitvoering.

Het congres van 1911 nam de volgende besluiten:

A. Sociale Verzekering.

Het congres der S. D. A. P. te Utrecht 1911, Overwegende,

dat de arbeiders in de kapitalistische maatschappij in den regel slechts een zoo laag loon verdienen, dat dit nauwelijks voldoende is ter bevrediging van hunne noodzakelijke levensbehoeften gedurende den tijd dat zij werken, zoodat zij in nood en ellende verzinken, wanneer zij verhinderd zijn hunne arbeidskracht te gelde te maken, hetzij door ziekte, ongeval, invaliditeit, ouderdom of werkloosheid — arbeidsters ook door zwangerschap of moederschap —;

dat het noodzakelijk is, in dezen nood der arbeiders te voorzien, zoowel in het belang der arbeidersklasse als in dat der geheele maatschappij;

verdert — onverminderd andere maatregelen van staats- en gemeentezorg — een goed ineensluitende sociale verzekering op de volgende grondslagen:

een recht op ouderdomspensioen worde ingesteld voor arbeiders en met hen gelijkgestelden, ingaande op 60-jarigen leeftijd, alsmede een weduwen- en weezen-pensioen;

een invaliditeitspensioen wordt verzekerd aan alle loontrekkenden, die door invaliditeit de beschikking over hun arbeidskracht hebben verloren;

de ongevallenverzekering worde uitgebreid over alle loontrekkenden, met ruime opvatting van het begrip „bedrijfsongeval”, zoodat hieronder ook de beroepsziekten en de beroepsinvaliditeit vallen;

een verplichte ziekteverzekering worde ingevoerd, zoowel ten dienste van een behoorlijke verpleging van den arbeider en zijn gezin als van een geldelijke uitkeering wegens loonderving, benevens een moederschapverzekering als geldelijke tegemoetkoming

in de kosten van bevalling, ook voor vrouwen, die enkel gezinsarbeid plegen te verrichten; een werkloosheidsverzekering worde van staats- en gemeentewege bevorderd.

Ten aanzien van de invaliditeits-, ongevallen- en ziekteverzekering moet vrijwillige toetreding voor zelfstandigen openstaan.

Daar de arbeiders in het kapitalistische loonstelsel rechtens niet verplicht zijn, de kosten dezer sociale verzekering te dragen, dienen deze in het algemeen te worden opgebracht door de gemeenschap en het bedrijf, waarom het congres in de eerste plaats eischt een verdeling der lasten als volgt:

het ouderdoms- en weduwen- en weezenpensioen worde betaald door den Staat;

de Staat en de werkgevers brengen samen de lasten op voor de invaliditeitsverzekering;

de ongevallenverzekering kome geheel ten laste van de werkgevers, waarbij elke afwenteling der kosten op den Staat of de arbeiders met kracht moet worden bestreden;

terwijl het belang van den invloed der arbeiders door middel van hun vakorganisatie en van het beheer der kassen wettigt, dat:

de werkloosheidsverzekering worde gedragen door het Rijk, de gemeente en de arbeiders;

de ziekte- (met inbegrip van begrafenis- en moederschaps-) verzekering voor één derde worde betaald door de werkgevers, die bovendien de volle premie voor het bijzonder ziekterisico van hun bedrijf hebben op te brengen; voor één derde door de arbeiders en voor één derde door den Staat. De gemeente steune in zake premies van werkloozen en desverreicht in die der losse arbeiders en der arbeiders met de allerlaagste loonen.

Betreffende de organisatie der sociale verzekering moet zoover mogelijk worden gegaan in de toekenning van zelfbestuur voor de verzekerden, zoodat met name de invaliditeits- en ziekte-kassen organische en democratisch bestuurde lichamen vormen, de laatste plaatselijk ingericht, met bevoegdheid tot federatie. De werkloozenverzekering moet van de nationale vakorganisaties of daarmee gelijk te stellen corporatiën uitgaan, in den zin als bedoeld in de resolutie 1908 van het Ned. Vakverbond, met onthouding van allen dwang tot opneming van ongeorganiseerden.

In zake de onderdeelen der sociale verzekering worde, in alle instantiën, beroep op een leekenrechtspraak ingevoerd.

Het congres doet een beroep op alle arbeiders, georganiseerd in de politieke en de vakbeweging, om voor deze eischen den strijd met kracht en energie aan te binden en de noodige macht te ontwikkelen om deze maatregelen op de bezittende klasse te veroveren.

B. Jeugd-Organisatie.

Alle afdeelingen richten, in plaatsen waar daartoe de noodige deelneming is te vinden, een jongelieden-organisatie op.

Deze organisatie bestaat uit jongelieden van 14 tot 18 jaar. Leden van de S. D. A. P. tusschen 18 en 20 jaar, kunnen tevens lid zijn van de jongelieden-organisatie.

Deze J. O. wordt bestuurd door de jongelieden zelf, onder toezicht van een gedelegeerde, aangewezen door het afdeulings- of federatiebestuur.

Het reglement en het program van werkzaamheden dezer jeugd-organisatie vereischen de goedkeuring van het Partijbestuur.

Doel der organisatie is: de ontwikkeling te bevorderen, waarbij vooral het oog zal worden gehouden op die kennis, die den leden later in de arbeidersklasse van dienst kan zijn (kennis van staat- en huishoudkunde, taal, geschiedenis, aardrijkskunde, organisatie, administratie enz.). Ook lichamelijke ontwikkeling en ontspanning liggen op den weg dezer J. O.

Aan het P. B. wordt opgedragen te onderzoeken of ten behoeve dezer J. O. de stichting van een afzonderlijk jongeliedenblaadje mogelijk is.

C. Motie-Ziektewet-Talma.

Het congres der S. D. A. P., kennis genomen hebbende van de plannen der regeering inzake de ziekteverzekering in verband met de reorganisatie der Ongevallenwet en verwijzende voor wat betreft de eischen der Partij betreffende de sociale verzekering in het algemeen naar de desbetreffende resolutie; overwegende:

10. dat het ontwerp-ziektewet, in strijd met alle redelijke eischen op dit gebied, den arbeiders geen geneeskundige hulp etc. waarborgt;

20. dat de ziekte-uitkeering in geld zich slechts bepaalt tot de helft van het gemiddelde loon en geen voldoende uitzicht gegeven wordt op verhooging van dit bedrag;

30. dat eerst vanaf den vijftien dag na den aanvang der ziekte uitkeering zal geschieden;

40. dat de arbeider van de kosten dezer gedeeltelijke uitkeering de helft zal hebben te betalen, terwijl den werkgever geen lasten worden opgelegd terzake van het verhoogde bedrijfsrisico in ongezonde bedrijven en voor de gezinsverzekering en zulks in strijd met hetgeen door vroegere regeeringen reeds werd aangeboden;

50. dat staat en gemeente geen aandeel leveren in de kosten der verzekering zelve, terwijl toch de overheid bij inwerkingtreding eener ziektewet kosten voor armenzorg zal besparen;

60. dat bij dit alles op grove wijze inbreuk zal worden gemaakt op de verkregen rechten der arbeidersklasse, doordat in de eerste weken na een ongeval in plaats van 70 pCt. ongevallenuitkeering slechts 50 pCt. ziekgeld zal worden vergoed, terwijl de helft van het bedrag, dat door de ziekenkassen zal worden uitgekeerd tengevolge van ongeval, voortaan door de arbeiders moet worden opgebracht;

70. dat de losse arbeiders voor een groot deel en de dienstboden geheel van de werking der wet zullen worden uitgesloten, terwijl vooral eerstgenoemden juist groote behoefte hebben aan steun vanwege de gemeenschap;

overwegende voorts, dat in stede van eenvoudige lokale ziekenkassen, met zelfbestuur vanwege de verzekerden, omslachtige organisaties als de Raden van Arbeid zullen worden geschapen, waarin bureaucratie en ondernemersdom een overwegende rol zullen kunnen spelen, terwijl de ongevallenverzekering niet eens zal worden ontlast van administratieven omslag;

protesteert met kracht tegen een verplichte verzekering, zooals deze in het regeeringsontwerp is belichaamd, roept de georganiseerde arbeiders en hunne vertegenwoordigers in het parlement op om tegen dit product van kapitalistische onbeholpen wetgeving ernstig op te

komen en met name zich tot het uiterste te verzetten tegen den aanslag, welke op de rechten der arbeiders inzake de Ongevallenwet wordt gedaan.

D. Petitionnement.

De aanbieding van het petitionnement zal plaats hebben den derden Dinsdag in September; op den dag daaraan voorafgaande worden zooveel mogelijk vergaderingen en betoogingen voor de invoering van het algemeen kiesrecht gehouden.

E. Het volgende congres wordt te Leiden gehouden.

F. De redactie van „Het Volk” en „Het Weekblad” zijn herbenoemd.

G. Tot leden der Commissie voor Geschillen tusschen inzenders-partijgenooten en de redacties van „Het Volk” en „Het Weekblad” zijn benoemd: J. G. van Kuijkhof, J. W. Matthijssen en C. Thomassen.

Van deze besluiten behoeften alleen die genoemd sub A en B aan het referendum in de afdelingen worden onderworpen.

De uitslag hiervan was, dat voor de resolutie-sociale verzekering werden uitgebracht 3921 stemmen; er tegen 316 en 283 stemmen blanco.

Vóór de resolutie betreffende Jeugdorganisatie werden uitgebracht 3727 stemmen; er tegen 264 en 518 blanco.

Jeugdorganisatie.

Ter uitvoering van de opdracht van het congres werd op een der vergaderingen van het Partijbestuur de volgende circulaire vastgesteld (zie bijlage A) en aan de afdelingen toegezonden.

In enkele plaatsen van het land zijn jeugd-organisaties opgericht; wij hopen, dat de organisatie ervan in meerdere plaatsen krachtig zal worden aangepakt.

Een onderzoek naar de mogelijkheid van de uitgave van een blad voor de jeugdorganisatie heeft lpaats gehad en het definitieve plan daarvoor kan op het congres worden meegedeeld.

Een moeilijkheid bij de organisatie van alle jongelieden, die in aanmerking komen in een jeugdorganisatie van de Partij te worden betrokken, werd in Amsterdam gevoeld. Hier werkt de Centrale Commissie voor Arbeidersontwikkeling, voortgekomen uit een samenwerking van den Bestuurdersbond en de Federatie der Partij. Deze commissie, die op zeer uitgebreid terrein werkt, heeft als onderdeel van haar taak de organisatie van de jeugd en wordt nu in de uitvoering van dit gedeelte van haar taak belemmert door de bepaling, dat de afdelingen of federaties der Partij de jeugd-organisatie moeten beschouwen als een deel van haar arbeid. Een voorstel om deze organisatorische moeilijkheid op te heffen komt op het congres aan de orde, zoodat de Partij gelegenheid krijgt zich er over uit te spreken.

Kiesrechtactie.

De kiesrechtactie werd voor een groot deel gevoerd door het Comité van Actie voor het Volkspetitionnement. Voor een overzicht van zijn werk kan verwezen worden naar het artikel daaromtrent in het Jaarboekje 1912, door den secretaris van het comité.

Deze kon in zijn beschouwing over de uiterlijk waarneembare resultaten van deze actie alleen wijzen op het aantal handteekeningen, zoo men weet bijna 318.000, doch niet op de

toeneming van het aantal afdelingen en het ledental der Partij en moest hiervoor verwijzen naar mijn verslag over het afgelopen jaar. Wat toen een vermoeden was, is bewaarheid. Zooals reeds is meegedeeld, de Partij nam in ledental toe als geen jaar tevoren, nl. met niet minder dan 2600.

De organisatie van de betooging op „den Rooden Dinsdag” en de leiding ervan bleef berusten bij het Partijbestuur; de propaganda ervoor bij het Comité van Actie. Door het comité werd voor de propaganda voor dezen dag verspreid een exemplaar van „De Rode Dinsdag” in 100.000 stuks, speciaal bestemd voor de georganiseerde arbeiders en een tweede vlugschrift van dienzelfden naam in 125.000 exemplaren werd verspreid in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag.

Nadat het P. B. had vastgesteld, hoe het zich voorstelde, dat de aanbidding van het petitionnement zou kunnen plaats hebben, werden de afdelingen en federaties hiermee in kennis gesteld en deze uitgenoodigd zoo krachtig mogelijk haar steun te verleen.

Vanwege het Partijbestuur verscheen een oproep: „Aan de Nederlandsche Arbeiders” tot deelname aan de betooging op 19 September. (Zie bijlage B.) Dit manifest werd verspreid in een aantal van 327.000 exemplaren. Bovendien werd dit manifest begeleid van een uitnodigingscirculaire tot deelname aan ruim 700 organisaties toegezonden.

De betooging van den 19en September 1911, de eerste op een gewonen dag in de week, is schitterend geslaagd; het was een indrukwekkende stoet van mannen en vrouwen, die dien dag door Den Haag trokken, teneinde de regering te overhandigen het adres, geteekend door ruim 300.000 meerderjarige mannen en vrouwen, waarin den eisch gesteld was van invoering van algemeen kiesrecht voor mannen en vrouwen als grondslag voor het verkrijgen van die talrijke hervormingen, waarop reeds zoovele jaren tevergeefs gewacht wordt.

De beteekenis van dezen dag kon niet verkleind worden door de daad van een minister, die den triesten moed had de vertegenwoordigers van die duizenden niet te woord te willen staan, doch hen te doen ontvangen op de mat van zijn bureau, door zijn bode. Tegenover het grootsche van de betooging, was dit een daad van benepenheid, waarover het beter is maar verder te zwijgen.

Na de betooging kwam de kiesrechtzaak ter sprake in de Kamer en hierbij herdenken wij de treurige houding door de meerderheid tegenover het in behandeling nemen van een voorstel van onze fractie, aangenomen; het verzet van onze fractie door middel van obstructie, ten einde den heeren duidelijk te maken, dat ook tegenover een kleine fractie de parlementaire wellevendheid dient in acht te worden genomen; en aan het debat over het kiesrecht bij het voorstel van onze fractie.

In een manifest van het P. B. werd de stand van het kiesrechtvraagstuk uiteengezet. (Zie bijlage C.) Dit manifest werd door tal van afdelingen verspreid.

Bij een bespreking over de wijze, waarop de kiesrechtactie zou worden voortgezet, werd besloten voorloopig de actie op de gewone wijze te blijven voeren, op al onze vergaderingen den eisch van het algemeen kiesrecht naar voren te brengen en na de verschijning van het rap-

port van de commissie voor de grondwetsherziening de verdere actie te bespreken.

Algemeen Vrouwenkiesrecht.

Uit het aantal handteekeningen van vrouwen op het petitionnement ter invoering van het algemeen kiesrecht voor mannen en vrouwen, is duidelijk gebleken dat de belangstelling en de bewustwording van de vrouwen in den socialen strijd zeer sterk is toegenomen, zoodat de Partij met haar eisch van algemeen vrouwenkiesrecht daarbij steunt op de arbeidsters en arbeidersvrouwen zelf.

Deze toenemende belangstelling en bewustwording van de vrouwen zelf gaat natuurlijk gepaard met sterkere toetreding der vrouwen tot de Partij, zooals uit het aantal blijkt, genoemd in het begin van dit verslag.

Op de internationale vrouwenconferentie van 1910 te Kopenhagen, werd besloten ieder jaar een internationalen vrouwendag te houden voor de propaganda van het algemeen vrouwenkiesrecht. Op verzoek van den Bond van S.D. Vrouwenclubs zegde het Partijbestuur zijn volledige medewerking toe voor het weelslagen van dezen dag; de nadere plannen daarvoor moesten nog uitgewerkt worden. Als nu de Partij deze beweging steunt met de kracht, waarover zij kan beschikken, dan zal ook ons land in deze internationale demonstratie voor het algemeen vrouwenkiesrecht zeker op waardige wijze haar plaats innemen.

Omtrent een tweetal punten was door het P. B. op het congres toezegging gedaan en wel ten opzichte van de schriftelijke propaganda en ten opzichte van het onderwerp: „Grond aan Arbeiders”.

Reeds lang bestond bij het P. B. de overtuiging, dat de schriftelijke propaganda der partij te voeren door vlugschriften, brochuren van grooteren en kleineren omvang, meer systematisch moest gebeuren dan dit tot nu toe was gebeurd. Er moest een persoon of er moesten personen zijn, wier aangewezen taak het was voortdurend na te gaan, waaraan behoefte was en te zorgen, dat, wanneer door de Partij de een of andere actie werd aangegaan, deze ook voorzien was van het noodige strijdmateriaal. De goede ervaring, opgedaan met de commissie voor de schriftelijke propaganda ten behoeve van de actie voor het petitionnement, deed het P. B. besluiten voor deze taak een commissie in te stellen.

Tot leden dezer commissie werden benoemd Ed. Polak, De Roode, Albarda, Mathijssen en Van der Waerden. In verband hiermee moest de vraag opgelost worden of de exploitatie en administratie der geschriften moest blijven opgedragen aan een daarvoor aangestelde beambte, zooals tot nog toe het geval was geweest, of dat daarvoor een anderen weg zou moeten worden ingeslagen.

De directeur van de drukkerij „Vooruitgang”, partijgenoot Masereeuw, deed het aanbod de exploitatie en administratie der geschriften, door de Partij uit te geven, op zich te nemen.

Nadat het P. B. deze zaak in ernstige overweging genomen had, besloot het op dit denkbeeld in te gaan en werd tusschen het P. B. en den directeur der drukkerij een overeenkomst aangegaan betreffende de exploitatie der Partij-uitgaven.

De verhouding tusschen den directeur en de commissie onderling en ten opzichte van het P. B. werd vastgesteld en hiermee was den

grondslag gelegd voor de instelling, die, beter dan tot nog toe, zou zorgen voor de behoeften aan propagandageschriften enz.

De commissie en de directeur der drukkerij zijn nu gedurende eenigen tijd aan het werk en ik geloof niet te veel te zeggen, wanneer ik de meening uitspreek, dat deze zaak nu on-eindig veel beter behartigd wordt dan vroeger en dat met gerustheid hun verdere werkzaamheden kunnen worden afgewacht.

Wat het tweede betreft, het onderwerp „Grond aan Arbeiders”, het P. B. is hiermee nog niet zoo ver, dat een rapport hierover de Partij kan worden voorgelegd. Een schrijven, bevattende een overzicht van het-geen sedert 1905 omtrent dit onderwerp in de Partij is voorgevallen, gevolgd door een 2^e vragen op dit onderwerp betrekking hebbende, werd opgesteld en gezonden aan een aantal personen, waarvan bekend was, dat zij in dit vraagstuk bijzonder belang hadden gesteld, of, waarvan mocht aangenomen worden, dat zij competent waren de noodige inlichtingen te verschaffen.

Het ingekomen materiaal is nog niet verwerkt, zoodat nadere mededeelingen hieromtrent eerst in den loop van het volgende Partijjaar gegeven kunnen worden.

Eenige weken vóór het vorige congres werd door Partij en Vakverbond gezamenlijk de groote betooging gehouden voor den 10-urendag, te Amsterdam.

Niet lang daarna verscheen het ontwerp van wet voor de invoering van den 10-urendag van onze Kamerfractie.

Het is bekend, dat de Katholieke vakbeweging het noodig had geacht een meeting te beleggen ter verheerlijking van minister Talma; een werkje dat men niet anders meende te kunnen doen dan door allerlei onware voorstellingen te geven over den arbeid en het optreden van onze partijgeooten in de Kamer; er werd van gemaakt een scheldmeeting tegen onze partij.

De Partij en het Vakverbond bleven niet achter met hun antwoord. Den 14 den December werd te Utrecht een meeting belegd, die schitterend slaagde en een krachtig protest was tegen de vele leugens en verdachtmakingen, die de katholieke leiders noodig hadden geacht om het jammerlijk fiasco van de coalitie op het gebied van de sociale wetgeving te verdoezelen.

In verband met het bovenstaande mag hier zeker gewezen worden op de indiening door Troelstra van zijn bekende pensioenmotie. Er is een ontwerp van wet tot verzekering tegen de geldelijke gevolgen van invaliditeit en ouderdom ingediend. Het is zeer twijfelachtig of deze wet vóór 1913 zal zijn aangenomen, doch al is dit het geval dan zal het nog jaren duren voordat de wet in werking treedt. Eerst zullen de Tariefwet, de Radenwet, een wet op den Rijksbank moeten zijn behandeld en aangenomen en daarna zullen omtrent een 70-tal ontwerpen maatregelen van bestuur genomen moeten worden of ministeriële besluiten uitgevaardigd worden en eerst dan zal aan de 70-jarige loonarbeiders en de ouderen een pensioen van f 2.— per week worden uitgekeerd. Wordt er op deze manier gewerkt, dan zal het nog jaren en jaren duren

voor een der ouden van dagen geholpen wordt. In de motie nu wordt voorgesteld art. 357 van het wetsontwerp afzonderlijk tot wet te verklaren, waardoor onmiddellijk de 70 jaar en oudere loonarbeiders recht verkrijgen op het pensioen. De Kamer verwierp het dadelijk in behandeling nemen en eenige weken geleden weigerde de Kamer de motie nog vóór Paschen in behandeling te nemen.

De talrijke vergaderingen over deze motie in het land gehouden, de talrijke adressen en sympathiebetuigingen aan de Kamer gezonden voor deze motie, wijzen er op, dat het denkbeeld van Troelstra door de arbeiders met enthousiasme is ontvangen en dat de volksvertegenwoordiging door inwilliging van het gevraagde, althans iets zou doen om aan de noden van een groot deel van het volk tegemoet te komen.

Het Partijbestuur vond in de indiening van de motie-Troelstra aanleiding in een manifest „Aan het Nederlandsche Volk” uiteen te zetten op welke wijze de regering inderdaad iets goeds kan doen in tegenstelling met haar voornemen om eerst het geld door hoge tarieven te halen uit de zakken der arbeiders. (Zie bijlage D.)

Het manifest werd in 200.000 exemplaren door de afdelingen verspreid.

Een afzonderlijke actie tegen de Tariefwet werd tot nu toe niet gevoerd; het spreekt echter vanzelf, dat op alle vergaderingen, dit ontwerp een punt van bespreking heeft uitgemaakt. Twee brochuren, een van Vliegen en een van Wibaut, hebben het materiaal geleverd om ons allen in staat te stellen de arbeidersklasse het verwerpelijke van een dergelijken socialen maatregel te doen inzien.

Waar voor al deze onderwerpen van sociale wetgeving de Partij zoo krachtig en eensgezind heeft kunnen optreden, is de zeeliedenstaking de oorzaak geweest, dat zich in de Partij verdeeldheid deed gevoelen over de vraag, of de Partij, nadat het Vakverbond had besloten alleen de zeelieden, die in een modernen bond waren georganiseerd te steunen, een steunbeweging had moeten organiseeren voor alle in staking zijnde zeelieden.

Een voorstel van een zijner leden, dat de Partij een oproep zou doen om steun voor de zeeliedenstaking en de in te komen gelden bestemd zouden worden voor alle stakende zeelieden zonder onderscheid van organisatie, werd door het P. B. verworpen. (Zie verslag vergadering P. B. van 5 Juli 1911.)

Afgescheiden van deze vraag, of het P. B. in dit bepaalde geval tot steun had moeten besluiten, of liever naar aanleiding hiervan, werd de vraag gesteld of de Partij in dergelijke gevallen de leiding van het N.V.V. had te volgen, of onafhankelijk hiervan haar standpunt had te bepalen.

Een samenspreking van het Partijbestuur met het bestuur van het N.V.V. had plaats en besloten werd, dat een commissie, bestaande uit drie leden van het P. B. en drie van het bestuur van het N.V.V. de kwestie nader zou bespreken en een rapport er over zou opstellen.

Deze commissie bestaat uit Troelstra, Vliegen en Wibaut voor het P. B. en Oudegeest, v. d. Tempel en Bruens voor het N.V.V.

Door vier partijgenooten werd in dit partijjaar gebruik gemaakt van hun recht om tegen een door hun afdeling uitgesproken roye-

ment in beroep te komen bij het Partijbestuur. In twee gevallen werd het royement gehandhaafd, in één geval werd het opgeheven, nl. in het geval-Muller en één beroep is nog in behandeling.

Verkiezingen.

In 1911 hadden de periodieke verkiezingen plaats voor de gemeenteraden en in tal van gemeenten werd door onze partijorganisatie aan den strijd deelgenomen. Het resultaat was, dat het aantal gemeenteraadsleden, dat op het einde van 1910 120 bedroeg, steeg tot 172. (Voor de namen der gemeenteraadsleden en der gemeenten, waar partijgenooten zitting hebben, kan verwezen worden naar het Jaarboekje 1911 en 1912.) In tien gemeenten, waar nog geen sociaal-democraat zitting had, werd een partijgenoot gekozen, nl. in Hoorn, Ouwerkerk (Z.), Schoten, Sneek, Uithuizen, Vlissingen, Zaanwijk, Zutphen.

In de gemeenten Barradeel, Franeker, Uithuizermeeden en Winschoten werd de aftredende sociaal-democraat niet gekozen.

Aan tusschentydsche verkiezingen voor de Staten werd deelgenomen in de provinciën Groningen (district Winschoten), Utrecht (district Utrecht) en Noord-Holland (Amsterdam VII). Alleen in het eerstgenoemde district kwam onze partijgenoot in herstemming. De uitslag van de herstemming was, dat de vrijzinnig-democraat gekozen werd met 1438 stemmen tegen 1321 stemmen op partijgenoot K. Meijer.

Aan een tusschentydsche Kamerverkiezing werd in het begin van het jaar 1912 deelgenomen door de Partij in het district Hilversum; onze candidaat viel bij eerste stemming uit; bij de herstemming werd de candidaat van de vrijzinnigen gesteund.

Redactie „Volk” en „Weekblad”.

In de redactie van „Het Weekblad” kwam in dit jaar geen wijziging. Ook in de samenstelling van de redactie van „Het Volk” kwam geen verandering. Na afloop der werkzaamheden van Hegeraat als secretaris van het Comité van Actie kwam hij weder in zijn functie van redacteur en eindigde hiermede de tijdelijke werkzaamheid van Looipuit als redacteur van „Het Volk”. Het blad zelf werd uitgebreid door vermeerdering van het aantal bijbladen en voor de abonnees werd een gratis-verzekering tegen ongelukken ingevoerd.

De commissie voor geschillen tusschen de redactie van deze bladen en inzenders-partijgenooten bestond uit Matthijssen, Thomassen en Van Kuijkhof. Het verslag van haar werkzaamheden wordt den afdeelingen toegezonden, waarnaar derhalve hier verwezen wordt.

Propagandisten en provinciale bladen.

Tegen het einde van het eerste half jaar van 1911 werd door Leeuwenburg ontslag genomen uit zijn betrekking van propagandist voor Twenthe. Hoewel getracht is in deze vacature te voorzien is men hierin tot nu toe nog niet geslaagd.

Overigens kwam er geen verandering in het aantal bezoldigde propagandisten. Voor hun werkzaamheden kan verwezen worden naar hun verslagen, die aan dit verslag zijn toegevoegd.

In de provinciale bladen kwam geen verandering dan alleen deze, dat de redactie en administratie van „De Eendracht” naar Breda werd overgebracht en de naam veranderd werd in „De

Strijd”; het blad „De Sociaal-Democraat” werd verplaatst naar Meppel en werd een blad voor de federatie Drenthe.

Ook in dit jaar kwam het weder voor, dat het Partijbestuur regelend moest optreden ter vaststelling van het terrein van werkzaamheid van een provinciaal orgaan.

Naast „Het Volk” met „De Notenkraaker” en „Het Weekblad” bestaan er 19 weekbladen, opgericht door afdeelingen en federaties; verder wordt door een groep partijgenooten uitgegeven „De Blijde Wereld”.

De Bond van Soc.-Dem. Vrouwenclubs geeft een tweemaal per maand verschijnend blad uit met „Kinderblad” en de Vereeniging van Soc.-Dem. Gemeenteraadsleden heeft als orgaan „De Gemeente”, een maandblad.

Bovendien bestaat er nog het maandblad „De Nieuwe Tijd”, waarvan de redactie bestaat uit leden der Partij en van de S. D. P.

Vrouwenorganisatie.

Zooals bekend is, bestaat er naast de Partij een organisatie van vrouwen, die zich tot taak heeft gesteld de propaganda voor het socialisme onder de vrouwen te bevorderen. In de Partij wordt over het noodzakelijke of het gewenschte van het bestaan van deze organisatie verschillend gedacht. Reeds meerdere malen stond op de agenda van het congres, een voorstel, waarbij deze organisatie werd erkend en haar verhouding tot de Partij omschreven. In een van zijn laatstgehouden vergaderingen keurde het P. B. het reglement van den bond goen en plaatste als gevolg daarvan weder een voorstel op den beschrijvingsbrief betreffende den Bond van Vrouwenclubs.

Laten wij hopen, dat er nu gelegenheid zal zijn om hierover een beslissing te nemen.

Internationale verbinding.

De Partij maakt deel uit van het Internationaal Socialistische Bureau en is daarin vertegenwoordigd door twee van zijn leden. De publicaties van dit bureau, voor zoover daarvoor geschikt, worden door „Het Volk” gepubliceerd.

De Partij had dit jaar gelegenheid om aandeel te nemen in de uitvoering van een besluit van het Int. Soc. Bureau. Het bureau had n.l. besloten naar aanleiding van den oorlog van Italië met Turkije, in alle hoofdsteden van de landen internationale meetings tegen den oorlog te beleggen.

In Amsterdam werd deze meeting den 5den November gehouden; ze slaagde goed; als sprekers traden op de beide leden van het Int. Bureau Anseele en Troelstra.

Het spreekt vanzelf, dat in het bovenstaande niet alle onderwerpen zijn genoemd, waarmede het P. B. in het afgelopen partijjaar zich had bezig te houden.

Tal van zaken van meer organisatorischen aard vroegen de medewerking van het P. B. in zijn geheel of van het D. B. en van het Partij-secretariaat.

Het vorige jaar wees ik in mijn verslag meer in het bijzonder op de werkzaamheden van het Secretariaat; ik kan dit nu achterwege laten, teneer omdat het P. B. in een van zijn laatste vergaderingen besloot, naast de aanstelling van meerdere kracht voor het zuiver administratieve werk van het secretariaat aan het congres het voorstel te doen tot de aanstelling van een bezoldigden functionaris naast den Partij-

secretaris, ten einde het organisatorische en propagandistische werk van het Partijsecretariaat beter tot zijn recht te doen komen dan tot nu toe met het groot aantal afdelingen en de overlading met allerlei administratief werk mogelijk is.

Werkzaamheid en toestand der afdelingen.

Evenals vorige jaren werd tegen den tijd, dat de afdelingen haar verslag van werkzaamheden en over den toestand der afdelingen moesten inzenden, een circulaire aan de afdelingssecretarissen gezonden, bevattende de punten, waaromtrent gegevens werden gevraagd. Deze punten waren:

A. Meedoen aan de verkiezingen: a. voor de Kamer, b. voor de Staten, c. voor de Gemeenteraden. Hierbij vermelden of de afdeling zelfstandig optrad of in combinatie met andere afdelingen der partij; het resultaat, aantal stemmen op den candidaat en de andere candidaten, vermelden of de candidaat gekozen werd, in herstemming kwam of afviel. Zoo er herstemming is geweest, ook daarvan het resultaat mededeelen. Indien de afdeling bij eerste stemming of bij herstemming een anderen candidaat, geen partijgenoot gesteund heeft, wil dat dan opgeven en ook met welk gevolg dat is geschied.

B. Mededeelen, of de afdeling deel uitmaakt of heeft uitgemaakt van andere combinaties, als Bestuurdersbonden enz.

C. Overige propaganda, hoeveel openbare vergaderingen er zijn gehouden, of er vlugschriften zijn verspreid, propagandatochten gehouden zijn geworden, enz.

D. Geeft de afdeling ook, hetzij alleen, hetzij gezamenlijk een blad uit?

E. Heeft de afdeling ook een bibliotheek?

F. Mededeelen, of de afdeling zich ook gewend heeft tot openbare lichamen met verzoeken, adressen, enz., zooals aan de Gemeenteraden, Tweede Kamer, enz. Zoo ja, voor welke onderwerpen en wat was het resultaat?

G. Hoeveel geld heeft de afdeling uitgegeven voor de petitionnementsactie; bedoeld wordt vanaf het begin tot het einde der actie, dus van October 1910 tot September 1911.

H. Hoeveel geld heeft de afdeling in 1911 uitgegeven voor de propaganda; hieronder te verstaan uitgaven voor openbare vergaderingen, verspreiden van manifesten enz.

Hieronder niet rekenen alles, wat betrekking heeft op de petitionnementsactie. Zie voorgaande vraag.

I. Wat waren de totaal inkomsten der afdeling over 1911. a. Totale inkomsten, dat zijn dus contributies $f.....$ en b. toevallige inkomsten, dat zijn dus vrijwillige bijdragen enz. $f.....$

J. Wat waren de uitgaven der afdeling over 1911. a. verplichte uitgaven, als contributie partijkas, dito kas districts-federatie enz. $f.....$; b. voor huishoudelijke uitgaven, als porto's, zaalhuur enz. $f.....$; c. overige uitgaven $f.....$

K. Hoeveel schuld had de afdeling op 31 December 1911?

Had de afdeling op 31 December 1911 nog wat te vorderen? Zoo ja, hoeveel?

L. Algemeene opmerking, d.w.z. alles wat zij meent dat dienstig kan zijn om den algemeenen toestand der afdeling en haar wijze van optreden te doen kennen.

M. Hoeveel vrouwelijke leden telde uw afdeling op 31 December 1911?

Reeds vroeger is medegedeeld, dat de gege-

vens, die naar aanleiding van deze circulaire ingekomen, verwerkt worden tot overzichten en daardoor, nu deze gegevens loopen over eenige jaren, voor het P. B. van veel nut zijn.

Dit jaar was het aantal onderwerpen, waaromtrent inlichtingen werden gevraagd, grooter dan in vorige jaren; de beantwoording vereischte dan ook wat meer tijd en vooral een behoorlijk ingerichte en bijgehouden administratie alleen was de voorwaarde voor het vlug en behoorlijk verzamelen van de gevraagde gegevens.

Een groot aantal afdelingen meende zeker dat het tijd genoeg was om eerst eens een tweede en een derde verzoek af te wachten, alvorens het gevraagde gegeven werd. Een aantal afdelingen bleven hardnekkig volharden in haar zwijgen en lieten niets, niettegenstaande zij op haar nalatigheid opmerkzaam waren gemaakt, tot tweemaal toe, niets van zich hooren. Als dit komt uit laksheid, uit onverschilligheid, dan is het meer dan erg; als het een gevolg is van de gewoonte om niet behoorlijk aantekening te houden van de dingen, die voor de organisatie van belang zijn, dan hoop ik, dat zij zullen zorg dragen, dat zij het volgende jaar beter haar zaken in orde zullen hebben.

Ook het veel te laat inzenden van het verslag is een onaangename onhebbelijkheid, die veel last veroorzaakt, daar zij mij bemoeilijkt in het werk, dat voor de geheele Partij noodig is. Zoo ontving ik nog dezer dagen verslagen, meer dan twee maanden over den tijd.

Niet minder dan 57 afdelingen zonden de gegevens niet in, tegen 52 in het vorige jaar; hieronder waren er 4, die dit nu gedurende 4 achtereenvolgende jaren nagelaten hebben, het zijn de afdelingen: Gorinchem, Hontighage, Waalwijk en Zaltbommel.

Over de drie achtereenvolgende jaren zonden geen jaarverslag: Brouwershaven, Kollum, Surhuisterveen en Zwartewaal.

Over 1910 en 1911 zonden geen gegevens: Assendelft, Appingedam, Blijham, Bergen op Zoom, Giessendam, Hattem, Heer, Oudega, Tiel, Velp, Winkel en Winsum.

Geen gegevens over 1911 werden ontvangen van de afdelingen: Amsterdam IV, Achtkarspelen, St. Anna Parochie, Barneveld, Bleyerheide, Brummen, Doesburg, Dronrijp, Drouwenmond, Emmen, Erica, Eijgelshoven, Eindhoven, Goes, 's-Gravendeel, Giethoorn, Heerjansdam, Jelsum, Kloosterburen, Kinderdijk, Kerkrade, Lonneker VI, Langezwaag, Middelharnis, Neede, Nieuwe Schans, Noordwolde, Rhenen, Schoonhoven, Schoten, Slochteren, Siddeburen, Steenwijkerwold, Ternaard, Uithuizen, Venlo, Winterswijk.

Wij vertrouwen dat leden van bovengenoemde afdelingen bij hun bestuur er op aan zullen dringen, dat dergelijk plichtsverzuim in het vervolg wordt voorkomen en dat er maatregelen genomen zullen worden, dat zoo spoedig mogelijk alsnog een verslag wordt ingezonden.

De besturen van de districtsfederaties of van gewestelijke federaties, waartoe bovenstaande afdelingen mochten behooren, zullen, hoop ik, ook nota nemen, welke der bovengenoemde afdelingen tot hun gebied behooren en zich op de hoogte stellen van den toestand der afdelingen en, indien noodig, hun medewerking verlenen om deze te verbeteren.

Bijzondere opmerkingen over den toestand der afdelingen heb ik niet; ik zou in herha-

ling moeten treden van alles, wat ik in vorige verslagen daaromtrent heb gezegd.

Partijgenooten. Het afgelopen jaar heeft ons gebracht een flinke toewas van afdelingen en leden; het resultaat van het werken van de Partij in haar geheel, van haar sprekers, schrijvers, propagandisten, van het optreden van haar vertegenwoordigers in de openbare lichamen, van haar huisbezoekers, enz.

Ook dit jaar kan ons weder een groote versterking geven van onze leden. Maar vooral zal in dit jaar gewerkt moeten worden aan de inwendige organisatie; het is niet moeilijk om nieuwe leden te krijgen, zoo hier en daar eene afdeling op te richten; doch de nieuwe leden moeten worden vastgehouden, de nieuwe afdelingen moeten blijvende zijn.

Het vergrooten van ons ledental moet het gevolg zijn in hoofdzaak van het systematisch werken der afdelingen en der districten.

In 1913 staan wij weder voor de algemeene verkiezingen; niet alleen moeten wij dan behouden wat wij hebben; doch het aantal onzer stemmen moet vergroot, het aantal onzer vertegenwoordigers aanzienlijk versterkt. En dat kan en dat zal, als wij dit jaar naast onze gewone propaganda, vooral onze inwendige organisatie zoo hecht en sterk mogelijk maken, zoodat onze Partij in 1913 zal vormen een leger van welbewuste strijders, waarvan iedere man en vrouw bereid zal zijn ten volle zijn plicht te doen.

Aan den arbeid, partijgenooten, propageert, organiseert, strijdt voor de sociaaldemocratie met alle kracht en aan het einde van dit jaar zal onze partij zeker weder zijn toegenomen in omvang en in kracht, zal de machtspositie van het proletariaat versterkt zijn geworden.

Steeds voorwaarts, partijgenooten.

VAN KUIJKHOF.

Amsterdam, 15 Maart 1912.

VERSLAG VAN DEN PROPAGANDIST VOOR GELDERLAND.

Dit jaar is voor de propaganda bijzonder druk geweest. Meer dan in andere jaren heb ik moeten spreken en maar zeer zelden heb ik in de wintermaanden een paar vrije avonden per week.

De aktie voor het Volkspetitionnement heeft natuurlijk er toe meegewerkt dat er meer belangstelling kwam onder de arbeiders die tot dusver moeilijk naar de vergaderingen waren te krijgen. Door die meerdere belangstelling werden meerdere vergaderingen door de afdelingen belegd, maar ook heeft het Geldersche partijgewest in verschillende plaatsen de propaganda aangevat. Zoo zijn er vergaderingen gehouden op eenige plaatsen in de Betuwe, met gevolg dat wij daar een afdeling kregen van onze partij, in Terborg en in Zelhem waar dit eveneens gelukt is. Verder trad ik nog op te Harderwijk, Steenderen, Ingen, Renkum, Laren enz., allemaal plaatsen waar ons partijgewest openbare vergaderingen heeft belegd.

De politieke omstandigheden brachten ook vele vergaderingen mede. Zeer veele uitnodigingen, te veel om aan te kunnen voldoen, bereikten mij voor vergaderingen over de motie Troelstra. Deze vergaderingen slaagden bijna zonder uitzondering.

Verder heb ik kursusvergaderingen gehouden te Arnhem en te Nijmegen.

Ook heeft de heer Engelbertus Kloosterman onze provincie bezocht, en was ik genoodzaakt zesmaal met hem te debatteeren. Aangenaam is het nu juist niet met zoo iemand van gedachten te wisselen. Als hij dan ook zich bepaald had tot het mededeelen van zijn bekering, zou ik er niet aan gedacht hebben, ook maar een avond aan dit heerschap op te offeren. Hij sprak echter over „De leugen der sociaaldemocratie” en men heeft het doen voorkomen alsof hij met onze kringen, uit vroegere konnekties (!) zeer vertrouwd was. Op het platteland en in de kleine steden, kon hij dus heel wat kwaad uitrichten, vandaar dat ik gehoor heb gegeven aan de zeer dringende verzoeken die de afdelingsbesturen tot mij hebben gericht. Dit staat vast, hij heeft in Gelderland geen voet aan den grond gekregen. Slechts te Veenendaal had hij succes, overal elders heeft de meerderheid van het publiek, bij zijn repliek hem duidelijk doen merken dat men van zijn schunnigheden niet gediend was.

Al deze werkzaamheden te zamen, namen bijna alle avonden in beslag en dit jaar is het drukste wat ik heb meegemaakt.

Wij hebben dus alsoo drie nieuwe afdelingen er bij. Verder hebben wij aanknoopingspunten in enkele andere plaatsen gekregen.

Ons weekblad gaat nog steeds flink vooruit, de oplaag is in de laatste weken tot de 3000 gestegen.

De verhouding tusschen het bestuur van het Partijgewest en mij is van de meest aangenaamste soort, wij werken uitmuntend samen en geenerlei kwestie heeft zich voorgedaan. Mijn werkkring in Gelderland is dan ook zoo goed als ik maar eenigszins wenschen kan.

Buiten de provincie sprak ik (of debatteerde) te Enschede, Den Haag, Leeuwarden, Eindhoven, Steenwijk, Kampen, Zwolle, Lonneker I, Ommen, Hoorn, Stiens, Rotterdam, Scheveningen, Harlingen, Arum, Maastricht, enz. Ik kon aan vele aanvragen buiten de provincie niet voldoen, omdat ik door Gelderland bezet was.

L. M. HERMANS.

Arnhem, Maart 1912.

VERSLAG VAN DE UTRECHTSE PROPAGANDIST.

(Vereenvoudigde spelling.)

De federatie Het Middengewest verloor in het afgelopen jaar de afdelingen Rhenen en Veenendaal, die aardrijkskundig bij de gewestelijke federatie Gelderland behoren en zich na enige besprekingen daarom bij deze federatie aansloten. Daartegenover stond de aansluiting van de nieuw-opgerichte afdeling Driebergen. De uiterst geringe inkomsten der federatie, waarin het nog niet mogelijk was verbetering te brengen, beletten elke krachtige aktie in het Middengewest-gebied, wat zeer te betreuren is, daar de omstandigheden aldaar voor onze propaganda tans zeer gunstig zijn.

„De Stem des Volks”, een uitgave van de federatie, is eindelijk in het bezit van een zeer ijverige en nauwgezette administrateur gekomen, die tezamen met een partijgenoot-accountant de verwarde finantiën van het blad heeft weten te ontwarren. Indien de afdelingen, met

name de afdeling Utrecht, nu met voldoende kracht de voorstellen van de administrateur zullen uitvoeren, zal ook deze voor de propaganda bijkans onoverkomenlike moeilijkheid binnen kort uit de weg zijn geruimd. Tot nog toe is het evenwel niet gelukt, de aangesloten afdelingen tot een enigszins krachtige aktie voor De Stem te krijgen, De Bilt en Amersfoort uitgezonderd.

Evenals in het vorige jaar werden mijn voornaamste werkzaamheden (buiten de redaktie van „De Stem”) te Utrecht verricht. In de aangesloten afdelingen bepaalden zij zich tot een vrij groot aantal openbare en kursusvergaderingen. Te Utrecht daarentegen was er vornaamelijk tengevolge mijner verkiezing tot lid van de gemeenteraad allerlei voor de propaganda en invloed onzer partij belangrijk werk te doen. Een ernstige ziekte, begonnen juist toen de aktie voor de periodieke Raadsverkiezingen het meest behoefte had aan mijn arbeid, dwong mij evenwel eerst tot 3 maanden werkloosheid en daarna tot een noodzakelijke beperking in mijn werkzaamheden. Daardoor is het mij niet mogelijk geweest, dezelfde kracht te ontwikkelen als het vorige jaar. Mijn kursuswerk kon ik eerst na nieuwjaar weer opvatten. Het werk met de studiekлуб moest ik tot heden toe nog laten rusten.

Intussen zijn er prachtige tekenen van wederopleving der Utrechtse arbeidersbeweging te boeken. De partij-afdeling en de afdelingen der vakbonden, aangesloten bij het N. V. V., groeien stevig. De lust en kracht tot aktie nemen flink toe, hebben reeds enige malen tot krachtig optreden geleid en voorspellen in een niet-verre toekomst goede dingen. En het klassen- en solidariteits-bewustzijn hebben enige mooie momenten opgeleverd: de Mei-betogingen slaagden prachtig, de betoging aan de vooravond van de Roode Dinsdag was indrukwekkend, en de vergaderingen, gewijd aan de Begrotingsdebatten in de Utrechtse Raad, de verwerping der duurte-toeslag-voorstellen door de Eerste Kamer, aan de leuvenmieting van het St. Jozefshuis en de aanslag van de Utrechtse Raad op de rechten van het trampersoneel slaagden alle uitstekend. De herleving van de belangstelling in de massa is daarmee een feit geworden, dat het recht geeft geleidelijk ook meer intensieve individueele arbeid van de georganiseerden, in de eerste plaats de partijgenoten, te verwachten. Bij de laatste tussentijdse Raadsverkiezing was dat trouwens reeds het geval, toen had onze afdeling op de herstemmingsdag 105 mannen en vrouwen aan het werk.

Het afgelopen jaar is ook voor onze partij een jaar van vooruitgang en van versterking van eigen kracht en invloed naar buiten geweest.

J. VAN LEEUWEN.

Utrecht, 11 Maart 1912.

VERSLAG VAN DEN PROPAGANDIST IN ZEELAND.

Hoewel niet direkt aangesteld door het P. B. is het toch misschien wel wenschelijk een kort verslag uit te brengen, van mijn werken voor de Partij in Zeeland.

De eerste maanden na mijn vestiging in Zeeland (Aug. 1910) hadden mij den indruk gegeven, dat wilde er merkbare vooruitgang in

onze beweging te konstateeren vallen, het toch stellig wel een langen tijd zou duren, voor dit het geval zou zijn. De moeilijkheden waarmee wij hier te worstelen hebben zijn niet weinigen, en in Vlissingen, het terrein voor mijn dagelijksch werken was de afdeeling zeer klein en verkeerde in moeilijke geldelijke omstandigheden.

De arbeidersbevolking was er den eersten tijd, zooda niet vijandig, dan toch zeker onverschillig voor onzen strijd.

Maar in één jaar tijd is er veel ten goede veranderd. Ook de arbeiders hier gevoelen den druk van het kapitalisme in dit plaatsje met hoog ontwikkelde metaal-industrie. En in den Raad werden de belangen der arbeiders en dergelijken meer dan schandelijk verwaarloosd.

Over mijn werken in Vlissingen, zal ik iets zeggen. Ik heb voor de afd. zevenmaal op een openbare vergadering gesproken, hield zes kursusvergaderingen en sprak voor het petitionnement voor twee vakverenigingen, terwijl ik driemaal tegen tegenstanders heb gedebatteerd.

Bij de gehouden raadsverkiezingen, die met gunstig succes werden bekroond, (twee sociaaldemokraten werden gekozen) berustte bij mij de gansche leiding.

Door het klein aantal leden onzer afdeeling moest ook verspreidwerk, huisbezoek enz., geregeld door mij gedaan worden; evenals de kolportage met „De Baanbreker” te Vlissingen en omstreken.

Ik was eveneens ambtenaar voor het Bur. v. Arbeidsrecht te Vlissingen, en in den loop van het jaar werden vele meer of minder belangrijke zaken, met wisselend succes behandeld.

Als enkele bewijzen voor den groei onzer beweging hier, mag ik zeker wel op het volgende wijzen. Het aantal abonnees op „De Baanbreker” te Vlissingen is sinds het vorig jaar verdubbeld, losse bladen worden er wekelijks ruim viermaal zooveel verkocht als vroeger en ook het ledental der Partij-afdeeling is méér dan verdubbeld.

Buiten Vlissingen werd door mij in Zeeland negen maal voor het petitionnement gesproken, en werden in verband met deze aktie meerdere plaatsen bezocht om een en ander te regelen.

Behalve deze spreekbeurten werd door mij nog tweemaal op een openbare vergadering gesproken, tweemaal gedebatteerd en verschillende cursussen gehouden.

Ook het redigeeren van „De Baanbreker” behoorde tot mijn werk.

Dit is in het kort een overzicht van mijn werken in die provincie. In aanmerking genomen de weinige en geringe middelen waarover wij hier beschikken, is het resultaat van het eerste jaar van mijn verblijf hier niet ongunstig.

Blijven wij zoo doorgaan, dan is ook in dit gedeelte van het donkere Zuiden, de groei onzer beginselen verzekerd.

Oók het proletariaat hier, vooral in Vlissingen, levert een vruchtbaren akker voor het zaad van het socialisme.

G. F. LINDEIJER.

Vlissingen, 8 Jan. 1912.

VERSLAG VAN DEN PROPAGANDIST VOOR GRONINGEN.

Ik kan beginnen met te konstateeren dat de beweging in onze provincie bezig is zich te verdiepen en verbreedten.

Beschouwingen over de oorzaak van den achteruitgang van ons stemmencijfer in 1909 zal ik hier niet geven, doch geconstateerd mag worden, dat hier thans de juiste weg is ingeslagen om de propaganda en den komenden verkiezingsstrijd systematisch te voeren.

Er is, speciaal in 't laatste jaar, rusteloos gearbeid in onze provincie, en met succes!

Er is slechts een korte toelichting als bewijs noodig: op 31 Dec. 1910 hadden we 20 afdeelingen, thans tellen we er 28.

Dit is te danken aan de betere samenwerking die er tusschen de afdeelingen is tot stand gekomen door en met de oprichting van het partijgewest.

De aktie voor het volkspetitionnement voor algemeen kiesrecht, waarvan de leiding voor de provincie in handen was van het gewestelijk bestuur, heeft hier, zooals vrijwel overal, meerdere goede krachten mobiel gemaakt en het aantal aktieve strijders zeer vergroot. Op het boven toegepast systeem, inzake organisatie en propaganda, is voortgebouwd en dat zal, naar het zich laat aanzien, ons „kader” steeds versterken.

Ik had deel in de leiding van de gewestelijke en plaatselijke propaganda als voorzitter van het partijgewest en van de afdeeling Groningen. Op verschillende meetings trad ik dezen zomer als spreker op, terwijl ik, voor zoover de bijzondere omstandigheden, waaronder ik moet werken, het toelieten, bovendien in openbare en kursusvergaderingen optrad.

De hoofdzaak van mijn werk bestond in het redigeeren van het „VolkswEEKBLAD”.

Uit het voorgaande valt wel reeds af te leiden dat ook dit werk meer en meer voldoening geeft. Door de stelselmatige propaganda toech, wordt het steeds gemakkelijker het blad vooruit te brengen en het is niet meer dan natuurlijk dat dan ook een flinke vooruitgang op dit gebied valt te konstateeren.

Ons blad staat er beter voor dan ooit en wordt vooral op het platte land reeds in vrij ruimen kring gelezen, daar vele arbeiders het met z'n tweeën of drieën lezen. De lage loonen zijn oorzaak dat niet altijd door één persoon een abonnement kan worden bekostigd. Dit maakt het werk des te zwaarder. Steeds dieper worden echter alle partijgenooten, die eenigen invloed kunnen uitoefenen, doordrongen van het besef dat onze pers steeds en overal vóórop moet bij het aanwerven van nieuwe leden en strijders.

Onder deze omstandigheden had ik een dankbare taak en dientengevolge durfde ons gewestelijk bestuur het te ondernemen het blad in vergroot formaat te doen verschijnen. Met de samenstelling van het eerste nummer daarvan, dat 14 Maart zal verschijnen, ben ik juist bezig. En ik hoop er toe te kunnen medewerken dat dit niet de laatste uitbreiding is. Wij krijgen moed voor verdere stappen in deze richting. Er kan nog zeer veel gedaan worden hier; de Groningsche partijgenooten beginnen te leeren, hoe ze het moeten doen en ik heb de overtuiging, dat ze het zullen doen.

E. RUGGE.

Groningen, 8 Maart 1912.

BIJLAGE A.

Circulaire inzake Jeugdorganisatie.

Aan de besturen der Afdeelingen en Federaties.

W. P.

In de laatstgehouden vergadering van het Partijbestuur werd besloten u het volgende mede te deelen betreffende de uitvoering van het congresbesluit inzake Jeugdorganisatie.

I. De afdeeling of plaatselijke federatie richt, zoo daartoe in haar plaats voldoende jongelieden bijeen te brengen zijn, een jeugdorganisatie op. Tot deze organisatie worden toegelaten jongelieden van 14 tot 18 jaar. Leden van de S. D. A. P. tusschen 18 en 20 jaar, worden, desgewenscht, tot lid van deze jeugdorganisatie toegelaten.

II. De afdeeling maakt voor die jeugdorganisatie een huishoudelijk reglement. Ze gaat daarbij uit van het beginsel, dat deze jeugdorganisatie zich zelf bestuurt, onder leiding en toezicht van de afdeeling S. D. A. P. Dit reglement behoeft de goedkeuring van het Partijbestuur.

III. Deze afdeeling draagt dat toezicht en die leiding op aan eene uit haar midden te benoemen commissie, speciaal met deze taak belast.

IV. De afdeeling stelt op voordracht van deze commissie, de jongelieden-organisatie gehoord, een program van werkzaamheden vast. Bij dit program dient te worden uitgegaan van het denkbeeld, dat het doel der jeugdorganisatie is den jongelieden vooral die ontwikkeling bij te brengen, die hun later in de arbeidersbeweging het meest van dienst kan zijn. (Kennis van staat en staathuishoudkunde, taal, geschiedenis, organisatie, administratie enz.) Ook lichamelijke ontwikkeling door oprichting van turnclubs, voet- of korfbalclubs, alsmede ontspanning door muziek, zang, uitstapjes enz. liggen op den weg der jeugdorganisatie.

Vóór 1 Maart 1912 deelen de afdeelingen en federaties der Partij omstandig aan het Partijbestuur mede, in hoeverre het oprichten eener jeugdorganisatie geslaagd is.

Meerdere kleine afdeelingen, op kleinen afstand van elkaar gelegen, kunnen zich, indien in de eigen plaats de deelname te gering is om een levenskrachtige jeugdorganisatie te stichten, met elkaar verbinden om dit besluit uit te voeren. Ook kunnen jongelieden uit andere plaatsen tot een jeugdorganisatie worden toegelaten, indien er in die andere plaats geen jeugdorganisatie bestaat.

In het vertrouwen dat door u de uitvoering van het Congresbesluit zoo flink mogelijk zal worden ter hand genomen,

Met partijgroeten,

Voor het Partijbestuur,

De secretaris,

J. G. VAN KUIJKHOF.

BIJLAGE B.

Manifest inzake het Algemeen Kiesrecht.

Aan de Nederlandsche Arbeiders!

Kameraden!

Mannen en Vrouwen!

Dinsdag 19 September, den dag der opening van de Staten-Generaal, zal het adres om invoering van algemeen kiesrecht voor mannen en vrouwen aan de Regeering worden aangeboden.

Honderdduizenden uwer hebben onder dat adres hun naam gezet en vele andere honderdduizenden, die wij niet konden bereiken of die onder den invloed van tegenstanders der strijdende arbeiderspartij bezwaar maakten, aan eene door die Partij geleide beweging hun steun te verleen, deelen met ons den eisch van algemeen kiesrecht.

Van de ontvangst, die dezen eisch bij Regeering en Staten-Generaal te beurt valt, zal het afhangen, welken directen invloed de arbeiders in het vervolg op de wetgeving zullen uitoefenen. Het lot van dit ons adres bepaalt in zekere mate uw lot, voor zoover dit afhangt van de wijze, waarop Staatsbestuur en wetgeving zich jegens de arbeiders gedragen. De aanbieding van dit adres is dus een feit van beteekenis voor alle arbeiders.

De beweging voor algemeen kiesrecht, door ons sinds een twaalfstal jaren opnieuw begonnen, heeft niet slechts alle tot zelfstandigen strijd op politiek en vakverenigingsgebied georganiseerde arbeiders voor de verovering van dat machtsmiddel mobiel gemaakt; maar eindelijk ook de opvolgende regeeringen gedwongen, de herziening der Grondwet op dit punt ter hand te nemen. De Staatscommissie voor Grondwetsherziening, door de Regeering benoemd, heeft tot voornaamste taak eene wijziging voor te bereiden van art. 80 der Grondwet, regelende het kiesrecht. Waar het belang der bezittende klasse zich eerder tegen uitbreiding van het kiesrecht verzet, dan dat het haar daartoe zou drijven — waar de ervaring dan ook leert, dat de burgerlijke partijen, zelfs waar zij zich vóór het algemeen kiesrecht verklaren, dit maar al te gemakkelijk opofferen aan tijdelijk voordeel of aan vrees voor machtsvermeerdering der arbeidersklasse — en waar de schromelijke verwaarloozing van arbeidersrechten door alle opvolgende regeeringen de noodzakelijkheid voor de arbeiders, om zelve het roer van staat te sturen, zoo duidelijk in het licht stelt — daar voelt ieder, hoezeer de arbeidersklasse haar plicht zou verzaken, indien zij deze aanhangige grondwetsherziening liet passeeren, zonder te pogen, haar door krachtige uiting en demonstratie harer eischen en nooden, zoo veel mogelijk dienstbaar te maken aan de versterking harer positie in den Staat. Elke zwakte of nalatigheid, door haar in dit opzicht betoond, zou zich wreken door blijvende ont-rechting en benadeeling in de toekomst.

In dit verband is de aanbieding van het petitionnementsadres op 19 September de eerste daad der arbeiders in hunne actie voor grondwetsherziening. Zijn onze eischen: zuiver algemeen kiesrecht voor beide seksen, door geen ondemocratische bijvoegselen of wijzigingen in de staatsinrichting vervalscht, in het adres zelf duidelijk geformuleerd en toegelicht — is het aantal handteekeningen onder het adres op zich

zelf het bewijs van instemming met dien eisch onder een groot deel der arbeiders — de aanbieding zelve van het adres dient te zijn een zoodanige demonstratie van onzen ernst, onze vurige begeerte en onzen onverschrokken wil, om het doel te bereiken, dat zij het den machthebbers onmogelijk maakt, met allerlei drogredenen hunne ooren te sluiten voor deze stem om recht, die er opgaat van de te lang misleide en gepaaide arbeidersklasse.

Zoo zal de demonstratie van 19 September moeten zijn voor de grondwetsherziening van thans, wat die van September 1885 is geweest voor die van 1887, welke zeer zeker zou zijn afgestuit op de onderlinge twisten der burgerlijke partijen, indien niet die kiesrechtbetooting de machthebbers tot nadenken en tot gedeeltelijk toegeven had gebracht.

Het is op dezen grond, dat het jongste congres onzer Partij besloot, de kiesrecht-demonstratie van dit jaar niet te houden op een Zondag, maar vast te knopen aan de aanbieding van het adres en deze te doen plaats vinden op dien dag, waarop de oogen van het gansche volk zijn gericht op Regeering en Volksvertegenwoordiging, als laatstgenoemde door de Koningin op plechtige wijze wordt geopend. Zoolang van de dertien 25-jarige mannen vijf buiten het kiesrecht zijn gesloten en wel om redenen van minderen maatschappelijken welstand — zoolang in het algemeen de klasse, die alle middelen tot voortbrenging van den volksrijkdom bezit, den Staat blijft beheeren en inrichten in haar belang, tot handhaving van het stelsel, dat haar de macht en den rijkdom verzekert op kosten der groote werkende massa — zoolang kunnen wij in deze plechtige opening niet anders zien dan eene demonstratie der heerschende klasse, van haar oppermacht en rijkdom, van haar weelde en geweld. Dat de Koningin het middelpunt is van deze demonstratie, verandert niets aan dat haar karakter. Integendeel komt dit te duidelijker aan het licht door de schittering van goud en ridderorden, die van den koninklijken stoet afstraalt en door het militair vertoon, dat hem begeleidt.

Wij nu wenschen, dat op dien Dinsdag, wanneer de koninklijke stoet in het Paleis is teruggekeerd, een andere stoet zal trekken naar het Binnenhof, die door zijn wezen en doel, door zijn eenvoud en ernst, voor gansch het volk zal spreken van dien eisch, dien het strijdend deel der arbeiders stelt, den eisch van volledige medezeggenschap hunner klasse in het bestuur van den Staat. Wij willen de aandacht van het volk, dien dag gevestigd op den glans en het vertoon der autoriteiten van het burgerlijk kapitalistisch gezag, voor een oogenblik afleiden op wat er leeft, wat er geleden en gestreden, wat er terecht geëischt wordt door de groote massa, van wier arbeid en armoede, van wier achteruitzetting en verwaarloozing die heerschende klasse leeft, geniet en heerscht. Als de schittering der bourgeoisie is verdwenen, willen wij den ernst en den onverzettelijken wil demonstreeren van die overtalrijke klasse, om langs den weg van wet en orde, met de wapenen die zij smeedt uit hare politieke rechten, in een eerlijken open strijd om de macht in den Staat, zich te verheffen uit armoede en verwaarloozing; zich vrij te maken van de oppermacht dergenen, die leven van hare uitbuiting; den staat om te vormen van een instrument tot knechting en kneveling der

arbeiders tot een middel, om hen te helpen in hun streven naar politieke en economische vrijmaking.

Arbeiders van Nederland!

Laat niemand en niets u afhouden van te bedenken, dat wat daar op den derden Dinsdag van September onder onze leiding in Den Haag zal geschieden, een uiting is van uwen wil, een stuk strijd voor uw recht, een opkomen voor uw belang.

Laat op dien dag uw hart met ons zijn!

Laten uwe vereenigingen in onze betooging zijn vertegenwoordigd door uwe afgevaardigden met de banieren van uwen strijd.

Trekt verder op dien dag in zoo groot mogelijken getale naar Den Haag, om te toonen, dat ook, wanneer er grootere offers moeten worden gebracht dan eene Zondagsbetooging eischt, duizenden arbeiders uit alle deelen des lands het zich tot een eer en plicht rekenen, voor de zaak van het algemeen kiesrecht die offers te brengen.

Komt in zoo groot mogelijken getale, mannen en vrouwen!

Vooraf ook gij, vrouwen!

Reeds toondet gij door uwe verrassend groote deelneming aan ons adres, dat gij de burgerlijke dames niet noodig hebt als voorvechtsters in den secensstrijd, doch met en naast de mannen uwer klasse deel eischt in den klassenstrijd en het algemeen kiesrecht, ook voor vrouwen, eischt, om het als wapen in dien strijd te gebruiken. Gij weet, dat gij niet op de mannen uwer klasse, doch op de bezittende klasse alles moet veroveren, wat uwen kinderen brood, dekfel en voldoende onderwijs, u zelve bescherming tegen de winzucht van het kapitaal, uw gezin een goede woning, steun bij ziekte, bevalling, werkloosheid en ouderdom verzekert en dat gij daarvoor het kiesrecht noodig hebt.

Welaan, voltooit uw werk voor ons petitionement, door op den derden Dinsdag met ons mede te betoogen in de residentie, den zetel der Regeering van het burgerlijk gezag!

Maar wij weten, dat velen uwer verhinderd zijn naar Den Haag te gaan en geven daarom ieder arbeider de gelegenheid op zijne woonplaats zelve de betooging mede te maken.

Den Maandagavond te voren zal overal, waar zich een of meer organisaties bevinden, die deelnemen aan de kiesrechtbeweging, in verband met de Dinsdagsbetooging, voor het algemeen kiesrecht worden gedemonstreerd. Voor zoover de plaatsen liggen aan spoor of tram, waar mede dien avond de afgevaardigden ter betooging naar Den Haag vertrekken, zal de plaatselijke demonstratie bestaan in het doen van uitgeleide aan de vertrekkende afgevaardigden met vaandels en muziek. Waar dit niet kan, zal een openbare vergadering plaats vinden door een optocht voorafgegaan.

Zoo zal de betooging in Den Haag slechts zijn een deel, en wel de bekroning, van een reuzenbetooging voor het algemeen kiesrecht over het gansche land.

Hoezeer de bourgeoisie deze betooging vreest, blijkt uit de wijze, waarop in de burgerlijke pers de autoriteiten en de bevolking er tegen worden opgeruid.

De Regeering wordt aangespoord, de deputatie, die het adres aanbiedt, op den door ons vastgestelden tijd niet te ontvangen; de gemeentelijke autoriteiten, om ons de vergunning voor den optocht te onthouden; er wordt ge-

werkt op de oranjeliefde van een deel der ingezetenen, door het voor te stellen, alsof onze betooging zou gericht zijn tegen de Koningin, inplaats van tegen den onwil, de traagheid en de opperheerschappij der bezittende klasse en vóór het recht en de verheffing der arbeiders.

Laat u door dit alles niet van de wijs brengen, evenmin als wij ons door iets zullen laten weerhouden, de rechten, die in de grondwet en de andere wetten en verordeningen ook voor de arbeiders zijn neergeschreven, te gebruiken, om op den tijd en de plaats, die ons gelegen komt, voor onzen eisch op volkomen wettige wijze te betoogen. Dat de Koningin tusschen één uur en half twee over de straten van Den Haag is gegaan, kan en mag geen reden zijn, om het strijdbaarste en meest ontwikkelde deel der arbeiders, tevens de voorhoede hunner gansche klasse, te beletten, tusschen half twee en drie uur diezelfde straat te gebruiken, teneinde volk en Regeering op de meest indrukwekkende wijze, doch volkomen binnen de perken van wet en orde, te spreken van den eisch, waarin al hetgeen zij begeert en nastreeft op politiek en sociaal gebied is samengetrokken en waarvoor zij een eerbiedwaardigen strijd van twaalf jaar achter den rug heeft.

Ons dit recht, op welke schijngronden dan ook, te willen ontnemen, dat moge de hartewensch zijn van allen, die met leede oogen zien, dat onze beweging sterker, onze eisch om recht dringender en bij de bevolking sympathieker wordt — tot zulk onrecht achten wij de betrokken autoriteiten vooralsnog niet in staat en, mocht het worden begaan, dan zal het toch slechts de wijze, waarop wij betoogen, kunnen veranderen, doch de betooging zelve zal daarom even goed plaats vinden.

Op dus, arbeiders van Nederland, op den „rooden Dinsdag” naar Den Haag. Allen weerbaar voor het algemeen kiesrecht. Allen met ons één van zin en willen dien dag medegevierd als een groote dag van strijd, als een historisch moment in de geschiedenis uwer vrijmaking. Allen op uwe woonplaats den dag te voren mede op straat gedemonstreerd, om aan hetgeen in Den Haag gebeurt zijn wijding te geven als uiting van hetgeen in het land door de arbeiders wordt gewild.

Leve het algemeen kiesrecht!

Plaats voor den Arbeid!

HET PARTIJBESTUUR DER S.D. A.P.

Augustus 1911.

BIJLAGE C.

Manifest van het Partijbestuur der Soc.-Dem. Arbeiderspartij inzake de stand van den Kiesrechtstrijd.

Aan de Nederlandsche arbeiders, zoowel vrouwen als mannen.

De schitterende actie voor het Volkspetitionement, de grootsche kiesrechtbetooging in Den Haag op 19 September 1911 en de daarop gevolgde strijd tegen rechts en links van onze mannen in de Tweede Kamer, stempelen het afgelopen jaar tot een van groote betekenis voor den bevrijdingsstrijd van het Nederland-sche proletariaat.

De „Roode Dinsdag” van 1911 luidt een nieuw tijdperk in van onze kiesrechtbeweging.

Twintigduizend arbeiders op een werkdag getrokken naar de residentie, om te betoogen voor het eerste burgerrecht van ruim 540.000 uitgesloten mannen van 25 jaar en ouder, van alle mannen van 21 tot 25 jaar en van alle meerderjarige vrouwen — dat was een nieuw ongeënd feit in de politieke geschiedenis van ons land. Een feit van te meer beteekenis, waar het aantal ondertekenaren van het kiesrecht-adres leert, dat achter deze 20.000 stonden minstens tienmaal zooveel mannen en vijfmaal zooveel vrouwen, allen behorend tot dat deel der arbeidersklasse, dat bereid is met onze Partij den strijd te voeren voor het algemeen kiesrecht voor mannen en vrouwen, door geene bijvoegselen in zijn democratische werking vervalscht.

De houding der rechtsche meerderheid van de Tweede Kamer heeft de soc.-dem. Kamerfractie genoopt tot een strijd ter verdediging van het recht der minderheden en ter eerbiediging van de ruim 300.000 ondertekenaars van het petitionnement, die een waardigen tegenhanger in het Parlement vormde van de actie der massa daar buiten.

Bij de debatten over het soc.-dem. kiesrechtvoorstel verschool de rechterzijde haar onwil, om zich over het kiesrecht uit te spreken, achter allerlei formeele bezwaren.

Uit hare houding bleek, dat zij vooralnog genoeg vertrouwen stelt in de volgzaamheid en berusting der christelijke arbeiders, om geen haast te maken. Intusschen was zeer merkwaardig de verklaring van den heer Lohman, dat een kiesrechtbeweging eigenlijk niet meer noodig is, omdat alle partijen vóór het algemeen kiesrecht zijn en slechts verschillen in de uitwerking ervan. Zulk een woord uit zulk een mond teekent, scherper dan wat ook, den stijgenden invloed onzer beweging. Het leert ons echter ook, dat wij aan den klank „algemeen kiesrecht” niet teveel waarde moeten hechten, doch vooral op de uitwerking moeten letten.

Van vrijzinnige zijde werd het voorstel bestreden en een motie ingediend, waarin de Kamer zich verklaarde vóór „algemeen kiesrecht”, zonder nadere omschrijving. Er was voor onze mannen geen reden, nadat hun eigen voorstel met alle burgerlijke stemmen tegen was verworpen, hunne stem aan deze motie te onthouden. Zij hebben echter aan deze nietszeggende motie hun eigen voorstel niet willen opofferen en aangetoond, dat een verklaring van „algemeen kiesrecht” bij den tegenwoordigen stand van het vraagstuk niets meer beteekent, zoolang er niet bij staat wat men wil doen ten aanzien van het vrouwenkiesrecht; of men het wil invoeren zonder of met verzwakking van de Tweede en versterking der Eerste Kamer, zonder of met verslechtering van het kiesrecht voor de gemeenteraden, zonder of met ontneming van macht en beteekenis aan de gemeenteraden en dergelijke meer. Het was wél teeknend, dat het verzoek onzer fractie aan de vrijzinnigen, om hunne motie zóó te wijzigen dat elke dubbelzinnigheid hieromtrent was uitgesloten, door hen werd afgeslagen. Dit bewijst, dat door hen meer prijs wordt gesteld op een nietszeggende en dus misleidende leuze, die geschikt is, zelfs tegenstanders der democratie te laten poseeren als voorstanders van algemeen kiesrecht, dan op een duidelijke uitspraak, die elken twijfel of misleiding buitensluit.

Medebugers en burgeressen!

Het was noodig, u deze feiten in herinnering

te brengen, om daaruit de noodzakelijke gevolgtrekkingen te maken en voor den stand van onzen kiesrechtstrijd, en voor de houding, die wij daarin verder hebben aan te nemen.

Uit Lohman's verklaring, door niemand der rechterzijde weersproken, blijkt, dat men ook aan die zijde inziet, den strijd tegen het Algemeen Kiesrecht niet meer openlijk te kunnen blijven voeren. Men geeft dus toe aan den eisch in het algemeen, maar verlegt zijn strijd naar de uitwerking, hetgeen beteekent, dat men aan het Algemeen Kiesrecht voor mannen voor de Tweede Kamer allerlei zaken vastkoppelt, die de werking ervan teniet doen.

De rechterzijde tracht daarenboven de zaak op de lange baan te schuiven, wetende, dat zelfs de strijd over de uitwerking van dat beginsel de eenheid der coalitie op een zware proef zal stellen en vreezende, dat de aandrang der arbeiders sterk genoeg zal zijn, om ondanks alle pogingen tot misleiding te maken, dat toch de invloed der arbeidersklasse zal worden versterkt.

Voor de arbeiders toch gaat de strijd voor het Algemeen Kiesrecht om de versterking van de macht der arbeidersklasse, hare politieke gelijkstelling met de andere klassen. — Daarvoor moeten de arbeiders blijven strijden, en wel met verdubbelde kracht.

De christelijke arbeiders dienen te beseffen, dat het conservatisme der rechterzijde slechts steunt op hunne onverschilligheid en meegaandheid. Laten zij met ons tijdig er voor waken, dat bij de aanstaande grondwetsherziening niet het Algemeen Kiesrecht wordt ingevoerd op eene wijze, die hun invloed verzwakt inplaats van hem te versterken. Laten zij met ons tijdig protesteeren tegen elke verzwakking der Tweede en versterking van de macht der Eerste Kamer. Laten zij met ons op de bres staan, dat de democratische invloed van Algemeen Kiesrecht voor mannen niet wordt teniet gedaan door invoering van een vrouwenkiesrecht, dat de bezittende klasse bevoorrecht boven de arbeidende. Laten zij met ons opkomen voor de versterking van den invloed der arbeiders, ook in de gemeenteraden, nu van conservatieve zijde het voornemen is aangekondigd, om den wassenden invloed der arbeiders op het gemeentelijk beheer tegen te gaan.

Waar zoowel rechts als links in de Kamer zulke reactionaire plannen bestaan en bij de jongste debatten zelfs de vrijzinnig-democraten medewerkten, om het volvoeren dier plannen onder het masker van „algemeen kiesrecht” mogelijk te maken, daar hebt gij, arbeiders van Nederland, uwen eisch van Algemeen Kiesrecht met des te meer duidelijkheid en nauwkeurigheid te formuleeren en voor zijne zuivere uitvoering des te krachtiger te strijden.

Die strijd zal voortaan moeten dragen een dubbel karakter: veroveren en behouden. Behouden wat er bestaat aan volksinvloed, zoolwel in de heerschende positie onzer Tweede Kamer tegenover de Eerste, als in de ruime besturende bevoegdheid onzer gemeenteraden. Veroveren wat tot versterking van de politieke macht der arbeiders en voor de ontvoogding der vrouw nog noodig is: algemeen kiesrecht voor meerderjarige mannen en vrouwen, zoowel voor de Kamer als voor de gemeenteraden. Daarenvens zal, om voor goed een einde te maken aan de verdrukking der minderheden en aan de gevolgen der onredelijke districtsverdeling, die den burger in het eene district fei-

telijk meer stemmen geeft dan in het andere, met alle kracht moeten worden aangestuurd op evenredige vertegenwoordiging. Terwijl ten slotte elke andere poging, om de werking van het algemeen kiesrecht te vervalschen, krachtig moet worden tegengegaan.

Arbeiders, medestrijders!

Een nieuw jaar is begonnen.

Het jaar, waarin de voorstellen der Grondwetscommissie, misschien ook die der Regeering, zullen verschijnen; het jaar, waarin de strijd voor het algemeen kiesrecht zal worden overgebracht van het terrein der algemeene propaganda op dat van de practische wetgeving.

Het afgelopen jaar bereidde u voor op deze nieuwe fase in den strijd. Het gaf u kracht en geestdrift, grooter dan ooit te voren; het bracht u omtrent den waren inhoud van onzen eisch en de houding der burgerlijke partijen nieuwe klaarheid.

In dit nieuwe jaar hebt gij die kracht en geestdrift te vermenigvuldigen, naar die gewonene klaarheid uwe strijdwijze in te richten.

De Roode Dinsdag van 1911 was een indrukwekkende openbaring van uwen ernst en wil; de Roode Dinsdag van 1912 moet hem in omvang en ernst verre overtreffen. Daarvoor wordt reeds allerwege gewerkt — werkt allen mede; zocht tijdige dien dag in Den Haag te kunnen zijn, opdat zij, die zelfs thans nog durven twifelen aan de onweerstaanbaarheid onzer beweging, dit jaar grondig van hunne dwaling worden genezen.

En wanneer in den loop van dit jaar de voorstellen tot grondwetsherziening verschijnen, wilt dan niet uit het oog verliezen, dat de arbeidersklasse het algemeen kiesrecht eischt, niet als doel, maar als middel om haar invloed op het bestuur van staat en gemeente te vergrooten en dat de poging van allen, die zouden trachten, u met den schijn af te scheppen en in wezen uwe macht te verzwakken, zal afstuiten op uw helder inzicht en uw onwankelbaren wil om te veroveren wat wij in het adres aan de Regeering hebben gevraagd:

Algemeen direct enkelvoudig kiesrecht voor meerderjarige mannen en vrouwen, gepaard met zoodanige veranderingen in onze staatsinrichting, dat de werking van dat algemeen kiesrecht niet wordt vervalscht of verzwakt.

Het Partijbestuur der Sociaal-Democratische Arbeiderspartij in Nederland:

W. H. VLIEGEN, voorzitter.

F. VAN DER GOES.

L. M. HERMANS.

M. MENDELS.

J. H. SCHAPER.

H. SPIEKMAN.

P. J. TROELSTRA.

F. M. WIBAUT.

J. G. VAN KUIJKHOF, secretaris.

BIJLAGE D.

Manifest inzake Arbeiderspensionneering.

Aan het Nederladnsche Volk.

Arbeiders, Medeburgers!

U allen is het bekend, hoeveel jaren reeds in

ons land reikhalzend is uitgezien naar een Arbeiderspensionneering.

Reeds in 1894 werd in de Troonrede erkend, dat er voor de oude van dagen die het ongeluk hebben oud en arm te zijn, iets moest worden gedaan; terwijl in 1895 de Tweede Kamer reeds uitsprak, „dat verzekering van het lot van oude werklieden door een pensioen wenschelijk is”. Dat is meer dan 16 jaren geleden! Wat is er sedert geschied?

Ontelbaar vele oude mannen en vrouwen zijn ten grave gedaald, zonder dat voor hen ook zelfs het geringste is gedaan; behalve dan dat misschien een hardvochtige en vernederende armenzorg zich over hen uitstreckte. Nu en dan gaf een schokkend bericht in de dagbladen, zelfs van zelfmoorden, een denkbeeld van het nameloos wee, dat den arbeider treft, als hij oud en te zwak is geworden om te werken. Gij ziet trouwens die ellende dagelijks om u heen en het grootste leed wordt nog in stilte gedragen door hen die te bescheiden en te fier zijn om hun armoede te bekennen.

Dikke rapporten zijn ingekomen, lijvige wetsontwerpen ingediend, scherpe protesten tegen al dit onrecht geuit; maar van de pensionneering kwam tot dusver in ons ongelukkig land niets!

Wij mochten vernemen, dat in Engeland de oude arbeiders gepensionneerd werden, dat in Frankrijk een ouderdomsverzekering tot stand kwam en dat de arbeiderspensionneering in Denemarken sedert lang redelijk goed voldoet.

Nu ligt er weer een wetsontwerp gereed, het derde sedert 1905. Nadat het ministerie-Heemskerk-Talma reeds in Februari 1908 optrad en zijn bewind in 1909 werd bevestigd, kwam pas bij Koninklijke Boodschap van 5 Mei 1911 een ontwerp in, en wel een ontwerp-verzekeringwet van 394 artikelen.

Dit omvangrijke ontwerp is pas in het beginstadium van zijn behandeling en het is zeer twijfelachtig, of het in 1913 tot wet zal zijn verheven.

Ingewikkeld als het is, zal het lang duren, al eer het in het Staatsblad als wet is verschenen.

Doch al ware dit in 1913 het geval: wanneer zal dan nog de eerste oude man of vrouw er pensioen van trekken? Wij zullen het u zeggen.

Voor de 8½ miljoen gulden Rijkstoeslag moet, volgens de Regeering en haar meerderheid, nog eerst de Tariefwet worden aangenomen, welke totstandkoming op tal van moeilijkheden, in verband met handel en industrie, stuit. Een zeer ingewikkelde Radenwet van 114 artikelen moet niet alleen eerst nog worden aangenomen, maar ook nog in werking worden gebracht, waarvoor tal van maatregelen van bestuur moeten worden uitgevaardigd en schikkingen getroffen. Maar bovendien moet eerst nog een afzonderlijke wet op de Rijksbank worden ontworpen, behandeld en aangenomen, en voorts zijn er in de Invaliditeitswet zelve nog een 70-tal onderwerpen, waaromtrent maatregelen van bestuur, ministerieele besluiten en beschikkingen moeten worden uitgevaardigd, al eer de wet in volle werking zal kunnen worden gebracht. De wet treedt, volgens artikel 394, pas in werking op een nader te bepalen tijdstip, met uitzondering van de artikelen 1 en 2; „art. 2 echter niet vóór art. 1”. Dus art. 1 het laatst! In artikel 1 zit evenwel de kern der wet: de verzekering zelve! Pas als artikel 1 in werking getreden is, wordt aan de

dan 70 jaar of ouder zijnde loonarbeiders het pensioen van $\frac{1}{2}$ per week uitgekeerd. (Artikel 357.)

En zoozeer gevoelt de Minister dan ook, dat het nog jaren en jaren zal duren eer de pensionneering zal in werking treden, dat hij verwacht, nog een fonds te kunnen vormen van de gelden, die vóór dien tijd de Tariefwet zal opbrengen, om er de invaliede arbeiders van minder dan 70 jaar van te kunnen pensionneeren!

Arbeiders! Als er geen spoedige noodmaatregel getroffen wordt, zal geen der thans levende 65- à 70-jarigen meer van de wet kunnen genieten. Zij zullen sterven zonder vanwege de gemeenschap geholpen te zijn aan een sober stuk brood.

Doch er is een uitweg.

Volgens art. 357 van het wetsontwerp zal, bij inwerking treding van art. 1, onmiddellijk de 70-jarige arbeider het pensioen ontvangen. Wij kunnen en behoeven evenwel op de inwerking treding van dit artikel niet te wachten! Een voorloopige, krachtige en verstandige daad kan ons in staat stellen, binnen zeer korten tijd het pensioen te doen uitkeeren. Om dit te bereiken, stelde mr. Troelstra in de Kamer op December j.l. de volgende motie voor:

„De Kamer, overwegende, dat het gewenscht is de pensionneering der personen bedoeld in art. 357 van het ontwerp tot verzekering tegen de geldelijke gevolgen van invaliditeit en ouderdom onafhankelijk te maken van eventuele vertraging in de tot stand koming der sociale verzekeringswetten,

„verzoekt de Regeering zoo spoedig mogelijk een eenvoudig wetsontwerp in te dienen, waarbij, met gebruikmaking van de postkantoren, of van andere bestaande administratieve lichamen, de regeling, in bovengenoemd artikel voorgesteld, wordt ingevoerd om te werken tot dat de wet, regelende de materie in haar geheel, in werking is getreden.”

Ziehier het middel om althans nog vóór 1913 de zaak voorloopig in orde te krijgen, voor de thans levende oude arbeiders.

Hiervoor behoeft niet eerst de Tariefwet te worden aangenomen! De kosten bedragen, ook in de berekeningen der regeering, enkele millioenen per jaar, die heel wel op andere wijze zijn te vinden. Ook al wordt het bedrag van $\frac{1}{2}$ op $\frac{1}{3}$ per week gebracht.

Van 1900 tot 1910 groeiden, zonder beduidende belastingverhooging, de gewone Rijksontvangsten aan van $154\frac{3}{4}$ millioen tot 200 millioen gulden, terwijl over 1912 zelfs een ontvangst van 202 millioen is geraamd, een raming, die steeds met vele millioenen overschreden wordt.

Die som zit er dus wel aan, en desnoods moet dan maar op minder nuttige zaken een weinige bezuinigd worden!

Arbeiders, medeburgers! Gij weet, dat de S. D. A. P. niet langs den weg van den verzekeringsdwang deze gansche zaak wil regelen. Zij wil een eenvoudige pensionneering voor arbeiders en wie daarmede gelijk staan, en dus het pensioen noodig hebben, op ten hoogste 65-jarigen leeftijd.

Maar voor de tijdige totstandkoming van dezen overgangmaatregel kunnen allen medewerken, ook zij, die definitief het verzekeringsstelsel wenschen te zien tot stand gebracht.

Wilt gij het bewijs? Welnu, den 23sten December 1908 opperde niemand minder dan de

anti-revolutionaire heer Van Vliet in de Kamer het denkbeeld, dat thans door de soc.-dem. Kamerleden in een positief voorstel is belichaamd.

Toen reeds bepleitte deze voorzitter van „Patrimonium” een voorloopige oplossing, om bij wijze van tijdelijken maatregel het Engelsche of Deensche stelsel van pensionneering in te voeren. Dit geschiedde toen uit vrees, dat in 1909, dus met den afloop der toenmalige parlementaire periode, nog niets van de pensioenverzekering zou zijn terechtgekomen. Welnu, thans staan wij er tegen 1913 weer evenzoo voor, weer drie kostbare jaren later!

Helaas, verwierp al terstond de Tweede Kamer de dadelijke behandeling van Troelstra's motie. Slechts de sociaal-democraten en drie vrijzinnigen stemden vóór. Doch binnenkort moet de vraag, of de motie tijdig in behandeling zal worden genomen, weer aan de orde komen, en daarna komt hopelijk over de motie zelve spoedig de beslissing.

Wij doen een beroep op het Nederlandsche volk om de Kamer te bewegen, over dit voorstel spoedig en gunstig te beslissen!

Wij komen tot u om aan te sporen, krachtig den strijd aan te binden voor deze belangrijke zaak. Geeft Regeering en Volksvertegenwoordiging met nadruk te kennen, dat langer aarzelen een misdaad is, gepleegd tegen al die oude slovers, die aan den avond van hun werkzaam leven zijn overgeleverd aan armoede en gebrek!

Hier is een zegenrijk werk te doen voor allen; voor hen die zelf arbeider zijn en reeds het spook van den armen ouden dag voor zich zien opdoemen; voor degenen die zelf jong zijn en de kracht in zich voelen, te strijden voor recht en billijkheid jegens hunne oudere lotgenooten; eindelijk ook voor hen, die zelf geen pensionneering langs dezen weg noodig hebben, doch medevoelen met het lijden van duizenden en duizenden oude menschen!

Medeburgers! In het Parlement en aan de regeeringstafel zal men zich misschien willen verschuilen achter zinledige vormen en beschimmelde „precedenten” of „usances”, achter hetgeen oude sleur en wetgevende gewoonten medebrengen.

Uw kracht en frissche strijd lust zijn noodig om den heeren te beduiden dat hier vóór alles geholpen moet worden en dat het Nederlandsche volk het wachten op de ouderdomspensionneering moe is.

Belegt meetings en vergaderingen, zendt adressen aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal; spreekt u uit voor het praktische voorstel-Troelstra en doet het spoedig! Dan volbrengt gij uw heilige plicht tegenover de oude lieden van uw omgeving, van uw stad of uw dorp, van uw gansche land!

Op voor de pensionneering van oude arbeiders!

Het Partijbestuur der Sociaal-Democratische Arbeiderspartij in Nederland:

W. H. VLIËGEN, voorzitter.

F. VAN DER GOES.

L. M. HERMANS.

M. MENDELS.

J. H. SCHAPER.

H. SPIEKMAN.

P. J. TROELSTRA.

F. M. WIBAUT.

J. G. VAN KUIJKHOF, secretaris.

FINANTIEEL VERSLAG DER S. D. A. P. OVER 1911.

A. STAAT VAN ONTVANGSTEN EN UITGAVEN.

ONTVANGSTEN:		UITGAVEN:			
1	Aan kassaldo 31 Dec. 1910 . . . f	391.78½	1 Aan salarissen' f	4126.12	
2	" contributies der afdelingen " "	5400.63½	2 " huur kantoor " "	320.—	
3	" " verspreide leden " "	282.82	3 " verlichting, verwarming, schoonhouden en onderh. " "	231.50	
4	" Partijfonds " "	3457.76½	4 " porto's en telegrammen " "	475.34	
5	" diverse bijdragen " "	847.30	5 " telefoon " "	90.—	
6	" verkoop diplomaboekjes en zegels " "	453.16	6 " schrijfmachine enz. " "	300.30	
7	" restitutie kosten buitengew. congres 1909 " "	0.17	7 " kantoorbehoefden, kruitersloon en assuranties " "	243.16½	
8	" restitutie kosten congres '10 " "	5.60	8 " vergaderingen P.B. gewone " "	447.45	
9	" " " " '11 " "	321.28	9 " " " P.B. buitengew. " "	430.35	
10	" manifesten Statenverk. '10 " "	4.90	10 " archief " "	80.62	
11	" extra contrib. „Het Volk" " "	1138.08	11 " drukwerk " "	1102.27½	
12	" terug diverse voorschotten " "	186.67½	12 " contributies en subsidies " "	190.10	
13	" fonds propagandist Gelderl. " "	181.15	13 " propaganda " "	851.30½	
14	" vrijwillige en verplichte bijdragen kiesrechtactie. " "	1532.13½	14 " extra contrib. „Het Volk" " "	1450.—	
15	" rente " "	156.70	15 " verkiezingsfonds " "	255.—	
16	" verkiezingsfonds " "	4.50	16 " congres 1911 " "	1354.17	
17	" restant steun zeeliedstaking " "	0.50	17 " kiesrechtactie " "	1526.78	
18	" bijdragen actie petitionnem. " "	9991.68	18 " actie petitionnement " "	9959.58	
19	" betooging 10-urendag " "	192.77	19 " " 10-urendag, Int. meeting en meeting 14 Dec. '11 " "	527.71	
20	" " 5 November '11 " "	153.20	20 " voorschotten " "	2.70	
			21 " steun diversen " "	23.50	
			22 " fonds steun " "	37.50	
			23 " aan Commissie Sociale Verzekering. " "	55.18	
			24 " diversen " "	472.39	
			25 " kassaldo 31 December 1911 " "	149.77	
Totaal . . . f		24702.80½	Totaal . . . f		24702.80½

B. FINANTIEELE TOESTAND OP 1 JANUARI 1912.

<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td>I. In kas</td> <td style="text-align: right;">f 149.77</td> </tr> <tr> <td colspan="2">II. Nog te vorderen:</td> </tr> <tr> <td>a. Aan contrib. der afd.</td> <td style="text-align: right;">f 694.02</td> </tr> <tr> <td>b. " " verspreide leden</td> <td style="text-align: right;">" 381.15</td> </tr> <tr> <td>c. Aangeleverde dipl.b. en zegels</td> <td style="text-align: right;">" 173.50</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">" 1248 67</td> </tr> <tr> <td>d. Aan extra contrib. „Het Volk”</td> <td style="text-align: right;">" 419.68½</td> </tr> <tr> <td>e. Aan manif. Statenverkiezing '07</td> <td style="text-align: right;">f 11.25</td> </tr> <tr> <td>f. Aan manif. P.B. '08</td> <td style="text-align: right;">" 1.50</td> </tr> <tr> <td>g. Aan " Statenverkiezing '10</td> <td style="text-align: right;">" 46 20</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">" 58.95</td> </tr> <tr> <td>h. Aan kiesr.actie 1910</td> <td style="text-align: right;">f 21.42</td> </tr> <tr> <td>i. " " 1911</td> <td style="text-align: right;">" 64 63</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">" 86.05</td> </tr> <tr> <td>j. " congr.kost. 1909</td> <td style="text-align: right;">f 2.34</td> </tr> <tr> <td>k. " " 1910</td> <td style="text-align: right;">" 17.33</td> </tr> <tr> <td>l. " " 1911</td> <td style="text-align: right;">" 48.44</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">" 68.11</td> </tr> <tr> <td>m. " vooruitbetaald telefoongeld</td> <td style="text-align: right;">" 30.—</td> </tr> <tr> <td>n. " rente deposito's</td> <td style="text-align: right;">" 7.53</td> </tr> <tr> <td>o. " voorschotten</td> <td style="text-align: right;">" 474.55½</td> </tr> <tr> <td>p. " bijdragen partijfonds</td> <td style="text-align: right;">" 316.17½</td> </tr> <tr> <td>q. " verkiezingsfonds</td> <td style="text-align: right;">" 571.48½</td> </tr> <tr> <td>r. " comité v. actie petitionnem.</td> <td style="text-align: right;">" 51.00½</td> </tr> <tr> <td colspan="2">III. Inventaris:</td> </tr> <tr> <td>a. Aan meubilair</td> <td style="text-align: right;">f 250.—</td> </tr> <tr> <td>b. " voorraad dipl.b.</td> <td style="text-align: right;">" 73.38</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">" 323.38</td> </tr> <tr> <td colspan="2">IV. Overige bezittingen:</td> </tr> <tr> <td>a. Aan 51 obligaties à f 50.—, leening broch.handel, taxatie</td> <td style="text-align: right;">f 1000.—</td> </tr> <tr> <td>b. Aan deposito's</td> <td style="text-align: right;">" 300.—</td> </tr> <tr> <td>c. " 10 oblig. „Het Volk”, taxatie</td> <td style="text-align: right;">" 125.—</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">" 1425.—</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">Totaal</td> <td style="text-align: right; border-top: 3px double black;">f 5230.36½</td> </tr> </table>	I. In kas	f 149.77	II. Nog te vorderen:		a. Aan contrib. der afd.	f 694.02	b. " " verspreide leden	" 381.15	c. Aangeleverde dipl.b. en zegels	" 173.50		" 1248 67	d. Aan extra contrib. „Het Volk”	" 419.68½	e. Aan manif. Statenverkiezing '07	f 11.25	f. Aan manif. P.B. '08	" 1.50	g. Aan " Statenverkiezing '10	" 46 20		" 58.95	h. Aan kiesr.actie 1910	f 21.42	i. " " 1911	" 64 63		" 86.05	j. " congr.kost. 1909	f 2.34	k. " " 1910	" 17.33	l. " " 1911	" 48.44		" 68.11	m. " vooruitbetaald telefoongeld	" 30.—	n. " rente deposito's	" 7.53	o. " voorschotten	" 474.55½	p. " bijdragen partijfonds	" 316.17½	q. " verkiezingsfonds	" 571.48½	r. " comité v. actie petitionnem.	" 51.00½	III. Inventaris:		a. Aan meubilair	f 250.—	b. " voorraad dipl.b.	" 73.38		" 323.38	IV. Overige bezittingen:		a. Aan 51 obligaties à f 50.—, leening broch.handel, taxatie	f 1000.—	b. Aan deposito's	" 300.—	c. " 10 oblig. „Het Volk”, taxatie	" 125.—		" 1425.—	Totaal	f 5230.36½	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td colspan="2">I. Nog te betalen:</td> </tr> <tr> <td>a. Aan Masereeuw & Bouten</td> <td style="text-align: right;">f 500.—</td> </tr> <tr> <td>b. Aan drukkerij „Vooruitgang”</td> <td style="text-align: right;">" 445.61½</td> </tr> <tr> <td>c. Aan achterstallige contr. Int.Soc. Bur.</td> <td style="text-align: right;">" 216.50</td> </tr> <tr> <td>d. Aan extra contrib. „Het Volk”</td> <td style="text-align: right;">" 857.77</td> </tr> <tr> <td>e. Aan tekort exploit. brochuren Comité v. Actie</td> <td style="text-align: right;">" 458.23</td> </tr> <tr> <td>f. Aan drukwerk</td> <td style="text-align: right;">" 1069.40</td> </tr> <tr> <td>g. " " kiesrechtactie</td> <td style="text-align: right;">" 413.60½</td> </tr> <tr> <td>h. Aan het N. V. V. v. 10-urenbet. enz.</td> <td style="text-align: right;">" 168.24</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">f 4129 36</td> </tr> <tr> <td colspan="2">II. Vooruitbetaalde:</td> </tr> <tr> <td>a. contrib. der afd.</td> <td style="text-align: right;">f 31.99</td> </tr> <tr> <td>b. " verspr. leden</td> <td style="text-align: right;">" 43.47</td> </tr> <tr> <td>c. diplomaboekjes en zegels</td> <td style="text-align: right;">" 0.20</td> </tr> <tr> <td>d. extra contributie „Het Volk”</td> <td style="text-align: right;">" 82.27</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: right; border-top: 1px solid black;">" 157.93</td> </tr> <tr> <td>III. Fonds Kiesrechtactie</td> <td style="text-align: right;">" 216.49½</td> </tr> <tr> <td>IV. Fonds gebouwen</td> <td style="text-align: right;">" 97.50</td> </tr> <tr> <td>V. Fonds steun</td> <td style="text-align: right;">" 238.01</td> </tr> <tr> <td>VI. Saldo</td> <td style="text-align: right;">" 391.07</td> </tr> <tr> <td style="text-align: right;">Totaal</td> <td style="text-align: right; border-top: 3px double black;">f 5230.36½</td> </tr> </table>	I. Nog te betalen:		a. Aan Masereeuw & Bouten	f 500.—	b. Aan drukkerij „Vooruitgang”	" 445.61½	c. Aan achterstallige contr. Int.Soc. Bur.	" 216.50	d. Aan extra contrib. „Het Volk”	" 857.77	e. Aan tekort exploit. brochuren Comité v. Actie	" 458.23	f. Aan drukwerk	" 1069.40	g. " " kiesrechtactie	" 413.60½	h. Aan het N. V. V. v. 10-urenbet. enz.	" 168.24		f 4129 36	II. Vooruitbetaalde:		a. contrib. der afd.	f 31.99	b. " verspr. leden	" 43.47	c. diplomaboekjes en zegels	" 0.20	d. extra contributie „Het Volk”	" 82.27		" 157.93	III. Fonds Kiesrechtactie	" 216.49½	IV. Fonds gebouwen	" 97.50	V. Fonds steun	" 238.01	VI. Saldo	" 391.07	Totaal	f 5230.36½
I. In kas	f 149.77																																																																																																														
II. Nog te vorderen:																																																																																																															
a. Aan contrib. der afd.	f 694.02																																																																																																														
b. " " verspreide leden	" 381.15																																																																																																														
c. Aangeleverde dipl.b. en zegels	" 173.50																																																																																																														
	" 1248 67																																																																																																														
d. Aan extra contrib. „Het Volk”	" 419.68½																																																																																																														
e. Aan manif. Statenverkiezing '07	f 11.25																																																																																																														
f. Aan manif. P.B. '08	" 1.50																																																																																																														
g. Aan " Statenverkiezing '10	" 46 20																																																																																																														
	" 58.95																																																																																																														
h. Aan kiesr.actie 1910	f 21.42																																																																																																														
i. " " 1911	" 64 63																																																																																																														
	" 86.05																																																																																																														
j. " congr.kost. 1909	f 2.34																																																																																																														
k. " " 1910	" 17.33																																																																																																														
l. " " 1911	" 48.44																																																																																																														
	" 68.11																																																																																																														
m. " vooruitbetaald telefoongeld	" 30.—																																																																																																														
n. " rente deposito's	" 7.53																																																																																																														
o. " voorschotten	" 474.55½																																																																																																														
p. " bijdragen partijfonds	" 316.17½																																																																																																														
q. " verkiezingsfonds	" 571.48½																																																																																																														
r. " comité v. actie petitionnem.	" 51.00½																																																																																																														
III. Inventaris:																																																																																																															
a. Aan meubilair	f 250.—																																																																																																														
b. " voorraad dipl.b.	" 73.38																																																																																																														
	" 323.38																																																																																																														
IV. Overige bezittingen:																																																																																																															
a. Aan 51 obligaties à f 50.—, leening broch.handel, taxatie	f 1000.—																																																																																																														
b. Aan deposito's	" 300.—																																																																																																														
c. " 10 oblig. „Het Volk”, taxatie	" 125.—																																																																																																														
	" 1425.—																																																																																																														
Totaal	f 5230.36½																																																																																																														
I. Nog te betalen:																																																																																																															
a. Aan Masereeuw & Bouten	f 500.—																																																																																																														
b. Aan drukkerij „Vooruitgang”	" 445.61½																																																																																																														
c. Aan achterstallige contr. Int.Soc. Bur.	" 216.50																																																																																																														
d. Aan extra contrib. „Het Volk”	" 857.77																																																																																																														
e. Aan tekort exploit. brochuren Comité v. Actie	" 458.23																																																																																																														
f. Aan drukwerk	" 1069.40																																																																																																														
g. " " kiesrechtactie	" 413.60½																																																																																																														
h. Aan het N. V. V. v. 10-urenbet. enz.	" 168.24																																																																																																														
	f 4129 36																																																																																																														
II. Vooruitbetaalde:																																																																																																															
a. contrib. der afd.	f 31.99																																																																																																														
b. " verspr. leden	" 43.47																																																																																																														
c. diplomaboekjes en zegels	" 0.20																																																																																																														
d. extra contributie „Het Volk”	" 82.27																																																																																																														
	" 157.93																																																																																																														
III. Fonds Kiesrechtactie	" 216.49½																																																																																																														
IV. Fonds gebouwen	" 97.50																																																																																																														
V. Fonds steun	" 238.01																																																																																																														
VI. Saldo	" 391.07																																																																																																														
Totaal	f 5230.36½																																																																																																														

De Commissie van Controle:

P. BINK.
J. H. HUIJBERS.
J. KOK.

Amsterdam 2 Maart 1912.

De Partijsecretaris-penningmeester:

VAN KUIJKHOF.

TOELICHTING BIJ HET FINANTIEEL VERSLAG.

A. STAAT VAN ONTVANGSTEN EN UITGAVEN.

I. Ontvangsten.

1. Aan contributies der afdelingen werd in 1911 ontvangen een bedrag van f 5400.63½ tegen f 4733.71 in 1910, alzoo een meerdere ontvangst van bijna f 667.—.

Ter juistere beoordeeling van de contributie-afdracht door de afdelingen diene het volgende:

Ontvangen contributie in 1911:	f 5400.63½
hierin begrepen contr. van 1910	" 474.60
	" 4926.03½
op 31 Dec. 1911 nog te ontvangen	" 694.02
Transporteeren	f 5620.05½

Per transport f 5620.05½
vooruitbet. contr. op 31 Dec. '11 " 31.99

totaal contributie van 1911 f 5588.06½
tegenover f 4930.17½ over 1910 of ruim f 650 meer.

Het aantal leden, waarvoor door de afdelingen contributie betaald moest worden, bedroeg op

31 Dec. 1910	9992
31 Maart 1911	10837
30 Juni 1911	11243
30 Sept. 1911	11813

Totaal 43885 leden tegen 13 cent ieder, geeft f 5705.05 of ruim f 100.— meer dan de werkelijke contributie over 1911 bedraagt.

Dit verschil wordt veroorzaakt door het niet-contribueeren der nieuwe afdeelingen gedurende het eerste half jaar van haar bestaan en door opheffing van afdeelingen in den loop van een kwartaal.

4. De opbrengst van het partijfonds is ook dit jaar weder gedaald en wel van f 3655.— op f 3457.76½.

Reeds eenige jaren achtereen heb ik op dit verschijnsel de aandacht gevestigd en daarin zal verbetering moeten komen. Het zou natuurlijk hoogst gewenscht zijn, dat de partij uit de contributies alle noodige uitgaven kon bestrijden en al gaan wij nu wel dien kant op, we zijn er nog niet; zonder het partijfonds kan de partijkas niet voldoen aan de verplichtingen, die de Partij op zich heeft genomen.

5. Deze post bevat f 585.70 als winstaandeel van de coöperatie „De Dageraad” over 1910 en f 18.77 als winstaandeel in den verkoop brandstoffen.

Dit is de eenige coöperatie, die jaarlijks een bij haar statuten vastgesteld deel van haar winst, aan de partijkas afstaat.

Laten wij hopen dat haar voorbeeld door meerdere coöperaties gevolgd zal worden.

Verder bevat deze post diverse bijdragen, die toegezonden worden aan de partijkas, zonder opgave van een bepaalde bestemming; in zulk geval meent de penningmeester het best te handelen dergelijke bijdragen in de algemeene kas te storten.

Opmerkingen over de overige posten van inkomsten zullen gegeven worden bij de behandeling van de uitgaven en bij de toelichting tot den stand op 31 December 1911.

II. U i t g a v e n .

1. Deze post omvat salaris van den secretaris-penningmeester, van den bediende, van den propagandist Hermans en subsidies voor de propagandisten Leeuwenburg (over een gedeelte van 1911), Van Leeuwen en Rugee.

Nadere specificatie zal op het congres, indien verlangd, gegeven worden.

11. Deze post omvat betaling van het saldo over 1910, zijnde f 500.27½ en f 602.— op de rekening 1911.

12. Betaald werd in 1911 aan de Studieclub f 50.—; aan het N. C. voor vervroegde winkelsluiting f 20.—; aan het C. B. v. S. Adv. f 20.10 en aan den B. v. S. D. Vrouwenclubs f 100.—.

13. Deze post bestaat uit bijdragen aan afdeelingen en federaties voor vergaderingen en oprichtingskosten van afdeelingen.

14. In 1911 werd aan de administratie van „Het Volk” meer afgedragen dan ontvangen, aan extra-contributie, een bedrag van f 311.92. Op de balans van 1910 stond nog als af te dragen een bedrag van f 1169.69, zoodat nu op de balans voorkomt als nog af te dragen f 1169.69 min f 311.92 is f 857.77.

15. Aan verkiezingen werd in 1911 meer uitgegeven dan ontvangen voor dit doel f 250.50; het bedrag, dat tot nu toe door de partijkas meer voor verkiezingen is uitgegeven dan ontvangen, bedraagt f 571.48½.

16. Voor het congres is meer uitgegeven dan ontvangen een bedrag van f 1032.89 nog te ontvangen . . . „ 48.44

totaal uitgaven f 984.45, en wel: aan subsidie aan 89 afdeelingen ten bedrage van f 267.—; aan zaalhuur en uitgaven van de congrescommissie f 367.53; aan „Het Volk”

voor opname van de congresstukken f 104.50 en f 245.42 voor reis- en verblijfkosten leden P. B. en anderen, benevens overige uitgaven, als telegrammen, enz.

Het totaal bedrag aan reiskosten voor de afgevaardigden, van iedere afdeeling 1, bedroeg f 611.36; dit bedrag is door de afdeelingen terugbetaald op f 48.44 na. Dat het werkelijk terugontvangen bedrag, vermeerderd met het nog te ontvangen bedrag, f 241.44 minder is dan f 611.36 is veroorzaakt, doordat met de afdeelingen, die meer moesten storten dan zij uit de partijkas hadden te ontvangen, dit meerdere bedrag verrekend werd.

17. Aan Kiesrechtactie is meer ontvangen dan uitgegeven f 5.35½. Er moet echter nog betaald worden een bedrag van f 413.60½; het totaal bedrag, dat uit de algemeene kas nog gereserveerd dient te worden om te korten op Kiesrechtactie te dekken, bedraagt daardoor f 216.49½.

18. In 1911 werd voor de actie van het petitionnement minder uitgegeven dan ontvangen f 32.10; in 1910 echter werd meer uitgegeven dan ontvangen f 83.10½. Het voorschot uit de algemeene kas ten behoeve van de actie voor het petitionnement, bedroeg derhalve op 31 December 1911 f 51.00½.

19. De actie voor den tienurendag, de meeting op 5 November (Int. Meeting) en die van 14 December (Utrecht), hebben in totaal gekost f 527.71 verminderd met f 345.97 of f 181.74; terwijl op 31 Dec. nog te betalen stond f 168.24.

20. Het totaal bedrag aan voorschotten verminderde dit jaar met f 183.97½. De algemeene kas had op het eind van het jaar aan voorschotten dus nog te vorderen f 658.53 verminderd met f 183.97½ of f 474.55½.

24. In deze post komt voor de kosten voor aanschaffing van de Partijvlag, vertegenwoordiging bij de begrafenis van Singer en verder enkele kleine postjes.

FINANTIEELE TOESTAND OP 1 JAN. 1912.

Een vergelijking met den toestand op 1 Januari 1911 toont aan, dat deze minder gunstig is geworden; het saldo daalde van ruim f 1900.— tot ongeveer f 400.—, of met f 1500.—; dit is voornamelijk veroorzaakt door de schuld van het C. v. A. over te brengen op de algemeene kas; zoodals men ziet bedraagt deze ruim f 1500.

Neemt men de posten I, II, a, b, c, e, f, g, h, i, j, k, l, n, o, p en IV-b aan de credetzijde te zamen tegenover de posten I, IV en V aan de debetzijde, dan komt men tot een bedrag van f 1755.—, dat niet uit de gewone middelen kan worden betaald.

Diverse opmerkingen. De voorschotten bedragen: aan de stichting-Tak f 409.55½, aan een afdeeling f 15.— en aan nog een afdeeling f 50.—.

Inventaris is gebracht op hetzelfde bedrag, niettegenstaande in den loop van het jaar er belangrijke toevoeging heeft plaats gehad.

Overige bezittingen a en c zijn verminderd met f 675.—.

De schuld aan M. en B. is dit jaar niet verminderd; dit is het laatste restant van een schuld, groot f 2500.—.

De contributie aan het I. S. B. over 1911, groot f 200.—, moet nog voldaan worden, maakt met het restant schuld f 216.50.

De schuld aan administratie „Het Volk” voor nog af te dragen aan extra-contributie, is gedaald van f 1169.69 tot f 857.77.

Schuld Comit van Actie. In „Het Volk” van 9 Januari l.l. is door mij reeds gepubliceerd de rekening en verantwoording van het Comité op 31 December.

Deze rekening is nu opgenomen in de algemeene kas, als nog te vorderen en als nog te betalen, respectievelijk $f 50.00\frac{1}{2}$ en $f 1527.63$.

Het fonds steun is gedaald van $f 275.51$ tot $f 238.01$, daar er een betaling uit dit fonds heeft plaats gehad van $f 37.50$.

Hieronder volgt nog eens de verantwoording van het Comité van Actie, daar deze een kleine wijziging bleek te moeten ondergaan.

Staat van ontvangsten en uitgaven van het begin der actie, October 1910 tot en met 31 December 1911.

Inkomsten.

1. Bijdragen van coöperaties	$f 909.98$
2. Bijdragen van een bestuurdersbond	100.—
3. Gestort door leden d. Partij als een-uur-loon	2541.—
4. Bijdragen van vakbonden en van vakverenigingsleden, geteekend op lijsten	4419.92
5. Opbrengst platen	145.62
6. Bijdragen van partijgenooten en geestverwanten, niet geteekend op lijsten	3296.87
7. Diversen, als collecten, enz.	390.29 $\frac{1}{2}$
Totaal —————	$f 11804.68\frac{1}{2}$

Amsterdam, 2 Maart 1912.

Uitgaven.

1. Aan bureaunkosten	$f 1083.96\frac{1}{2}$
2. „ Comité, hieronder reis- en verblijfkosten van den secretaris en de overige leden van het Comité	949.31
3. Aan Perscommissie	284.10
4. „ salarissen en schrijffloonen	2008.13
5. „ meubilair en kosten voor installatie bureau	243.29
6. „ sprekers	1421.50
7. „ drukwerken	2504.99 $\frac{1}{2}$
8. „ kantoorbehoeften, w.o. duplicator	323.87
9. „ propaganda, hieronder begrepen bijdragen aan afdelingen, federaties en gewesten, voor het houden van meetings	2568.57 $\frac{1}{2}$
10. „ huur, kantoor, verwarming, verlichting enz.	467.95 $\frac{1}{2}$
Totaal —————	$f 11855.69$

De meerdere uitgaven ad $f 51.00\frac{1}{2}$ zijn als voorschot verstrekt uit de partijkas.

Het tekort op de actie bedroeg op 31 Dec. l.l. :

a. Voorschot partijkas	$f 51.00\frac{1}{2}$
b. Tekort exploitatie propaganda-geschriften	458.23
c. Nog te betalen aan drukwerken	1069.40

Totaal $f 1578.63\frac{1}{2}$

VAN KUIJKHOF.

VERSLAG DER VERRICHTINGEN VAN DE COMMISSIE VOOR SCHRIFTELIJKE PROPAGANDA.

Gevolg gevende aan zijne belofte, op het kongres van 1911 afgelegd, besloot het Partijbestuur in den loop van dat jaar, tot de vorming van eene Commissie, wier bijzondere taak het zou zijn de schriftelijke propaganda, voor zoover zij geschiedt door middel van vlugschriften, brochures, boeken enz., in samenwerking met den Brochurenhandel, te verzorgen. Het benoemde tot leden dier Commissie J. W. Albarda, J. W. Matthijsen, Ed. Polak, J. J. de Roode en Th. v. d. Waerden.

Op den 2en September 1911 werd de commissie door den Partijvoorzitter met een korte rede ge-

installeerd. Direkt daarop haar eerste vergadering houdend, koos zij zich J. J. de Roode tot voorzitter en den ondergeteekende tot sekretaris.

Ofschoon dus sedert hare installatie nog geen jaar is verlopen, meent onze commissie toch verplicht te zijn, de Partij met een kort woord van hare verrichtingen kennis te geven.

Toen wij onze taak aanvaardden, bleek de grootste behoefte te bestaan aan dadelijke uitgave van geschriften over aktueele onderwerpen. Achtereenvolgens deden wij de volgende brochures verschijnen :

TITEL.	Naam v. d. schrijver.	Aantal oplagen.	Aantal ex.
1. De Zeeliedenstaking en haar gevolgen	Ed. Polak.	1	8.000
2. Jaarboekje 1912		1	8.000
3. Een daad voor den 10-uren- dag	J. H. Schaper.	1	2.500
4. De Duurte!	J. J. de Roode.	3	12.000
5. De Arbeidswet 1911	J. H. Schaper.	3	10.000
6. De Leugen Achterhaald!	J. H. Schaper.	4	13.000
7. Uit de leege zakken	W. H. Vliegen.	2	6.000
8. De nieuwe Militiewet	K. ter Laan.	1	3.000
9. Op tegen de Bescherming!	F. M. Wibaur.	1	3.000

In bewerking zijn nog een brochure over den kiesrechtstrijd en de vertaling van het tweede deel van Bebel's „Uit mijn leven.“

Voorts zijn wij bezig met de voorbereiding van een plan voor geregelde uitgave van zeer goedkoope vlugschriften over belangrijke gebeurtenissen, die door de afdelingen gratis dienen te worden verspreid. Zij zullen er spoedig meer van hooren.

Het is, zooals zich denken laat, allerminst onze bedoeling, het daarbij te laten. Op ons werkprogramma staan nog tal van onderwerpen, zoowel van aktueelen als meer theoretischen aard. Gaarne hadden wij vooral aan dat laatste deel van onze taak méér gedaan dan het geval is, omdat wij overtuigd zijn van de noodzakelijkheid om de arbeiders, die in deze vruchtbare tijden tot ons

komen, door principieele voorlichting de gelegenheid te geven, zich tot goede sociaaldemokraten te vormen.

Tweeërlei omstandigheid stond ons daarbij echter in den weg. Ten eerste moest met het uitgeven van een program-brochure worden gewacht tot het a. s. congres het nieuwe program zou hebben vastgesteld. Ten tweede was de commercieele toestand van den Brochurenhandel bij den overgang naar den nieuwen beheerder niet van dien aard, dat met den door ons gewensehten spoed kon worden opgetreden. Nu zoowel het een als het ander spoedig in orde zal zijn, kan ook onzerzijds sneller en veelzijdiger gewerkt worden dan tot nu toe mogelijk was.

Wij rekenen daarbij op de hulp en medewerking van de penvoerders onzer partij.

Voor de Commissie :

ED. POLAK, Secretaris.